

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Michael Střelec

**Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním
soudním řízení**

Diplomová práce

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 30. března 2012

Michael Střelec

Chtěl bych tímto poděkovat paní JUDr. Kláře Hamulřákové za metodickou pomoc, odborné vedení a výbornou spolupráci na zpracování této diplomové práce.

Obsah

OBSAH	4
1. ÚVOD	5
2. TEORETICKÉ VYMEZENÍ POJMŮ PRÁVNÍ PRINCIP A ZÁSADA	8
2.1 Zásada koncentrace řízení a zásady související	9
3. PROJEVY ZÁSADY KONCENTRACE ŘÍZENÍ V OBČANSKÉM SOUDNÍM ŘÁDU	12
3.1 Kvalifikovaná výzva dle § 114b	12
3.1.1 Podmínky pro vydání kvalifikované výzvy.....	13
3.1.2 Podmínky pro vydání rozsudku na základě fikce uznání nároků	17
3.1.3 Rozsudek pro uznání na základě fikce uznání nároku.....	20
3.2 Přípravné jednání dle § 114c	22
3.2.1 Podmínky pro nařízení přípravného jednání	23
3.2.2 Předvolání k přípravnému jednání	24
3.2.3 Následky nedostavení se k přípravnému jednání	26
3.2.4 Průběh přípravného jednání	28
3.2.5 Výjimky z koncentrace řízení dle § 114c (platné i dle § 118b).....	32
3.3 Koncentrace řízení dle § 118b	38
3.3.1 Změna žaloby v souvislosti s koncentrací řízení.....	41
3.3.2 Záměna a přistoupení účastníků řízení v souvislosti s koncentrací řízení.....	43
3.4 Koncentrace řízení dle § 119a	44
3.4.1 Postup soudu při poučení o koncentraci řízení dle § 119a	44
3.4.2 Postup soudu následující po poučení dle § 119a	46
4. ZÁVĚR	47
5. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	53
5.1 Monografie	53
5.2 Články.....	53
5.3 Příspěvky ve sbornících.....	54
5.4 Právní předpisy.....	55
5.5 Judikatura	55
5.5.1 Nejvyšší soud.....	55
5.5.2 Ústavní soud.....	56
6. ABSTRAKT/ABSTRACT	57
7. SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV/ KEYWORD LIST	60

1. Úvod

Práce je zaměřena na zásadu koncentrace řízení a její uplatnění v občanském soudním řízení v České republice. Zároveň se věnuji i institutům s koncentrací souvisejícím. Dle mého názoru patří koncentrace řízení mezi jednu z nejdůležitějších zásad civilního procesu, protože velmi závažně ovlivňuje průběh řízení před soudem prvního stupně. Hlavním účelem zásady koncentrační je urychlit soudní řízení a to především přenesením části zodpovědnosti za průběh sporného řízení ze soudu na účastníky řízení. Prvky zásady koncentrace řízení byly poprvé vtěleny do zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád (dále jen OSŘ) novelou, provedenou zákonem č. 30/2000 Sb., který nabyl účinnosti k 1. lednu 2001. Novelizací z roku 2000 však proces přijímání prvků koncentrace řízení do našeho občanského soudního řízení neskončil. Tzv. souhrnnou novelou OSŘ provedenou zákonem č. 7/2009 Sb., s účinností k 1. červenci 2009, došlo k celkové změně občanského soudního procesu. Celé řízení sporné před soudem prvního stupně se tak změnilo a nastal posun k větší formálnosti řízení.

Zásadu koncentrace řízení jsem si zvolil jako téma diplomové práce pro mé zaujetí českým civilním procesem, který je v nynější době zásadou koncentrační natolik ovlivněn, že se ji nedá v praxi prakticky vyhnout. Jednotlivá soudní řízení mohla trvat před přijetím zákona č. 7/2009 Sb. neúnosně dlouhou dobu, což mělo negativní následky nejen pro účastníky řízení, kterým mohla být dlouhotrvajícím řízením způsobena škoda, ale i pro celý justiční systém, kterému se vršily soudní spory k vyřešení. Jedním ze způsobů, kterým lze řízení urychlit, je přenesení části zodpovědnosti za průběh řízení ze soudu na účastníky zavedením koncentrace řízení pro veškerá sporná řízení před soudem prvního stupně, což zákonodárce, kromě jiného, výše zmíněnou novelou OSŘ provedl. Zvýšená procesní odpovědnost účastníků řízení, může mít ovšem negativní následky ve věcech jejich zájmů, zároveň ale může sloužit jako účinný prostředek proti průtahům v řízení samotnými účastníky způsobených.

Cílem mé diplomové práce je kritické rozebrání právních institutů, které obsahují zásadu koncentrace řízení a institutů, které s koncentrací řízení de facto souvisejí. Na základě analýzy současné právní úpravy se zaměřuji na zodpovězení otázky, zda-li nynější úprava koncentrace řízení opravdu směřuje proti zamezení průtahů v řízení a k jeho urychlení. Zajímavé je i téma postavení účastníků v různých fázích řízení, popř. jestli není některý z účastníků sporu v určité okamžiku řízení kvůli institutům, které obsahují prvky zásady koncentrace řízení, poněkud zvýhodněn. Problematické úseky právní úpravy se snažím nejenom lokalizovat a rozebrat, ale zaobírám se i úvahami de lege ferenda, směřujícími

k vyřešení problémů, souvisejících se zásadou koncentrační, které mohou v praxi nastat nebo úvahami, vedoucími k zlepšení nynější právní úpravy.

V odborné literatuře je věnováno zásadě koncentrace řízení místo především v odborných člancích. Postoj autorů odborných článků k problematice koncentrace souvisí s výkonem jejich profese, a proto je nutné brát zřetel na výkon povolání (soudce, advokát apod.), který jejich pohled na zásadu koncentrační do jisté míry ovlivňuje. Vzhledem k tomu, že k vybranému tématu existuje prozatím jediná komplexní publikace K. Hamuľákové, čerpal jsem při psaní diplomové práce především z odborných článků v právních časopisech jako Bulletin advokacie, Právní fórum, Právní rozhledy apod. Z judikatury Nejvyššího soudu a Ústavního soudu jsem vycházel především v pasážích, které se věnují institutům, upravených již první novelou OSŘ zákonem č. 30/2000 Sb., zavádějící prvky koncentrace řízení, které zůstaly po souhrnné novele provedené z. č. 7/2009 Sb. stejné, nebo alespoň podobné. Z monografií jsem čerpal především při pojednávání o obecných otázkách, dotýkajících se významů zásad a principů, resp. zásad civilního procesu. Nemohu opomenout ani rozsáhlé komentáře k Občanskému soudnímu řádu (aktuálně tři), které se k určitým otázkám, se zásadou koncentrační souvisejících, vyjadřovaly s různou intenzitou. Jediná již zmiňovaná ucelená publikace vedoucí mé diplomové práce K. Hamuľákové, která se věnuje pouze zásadě koncentrace řízení, byla pro mě častým vodítkem, jakým směrem se mám při mém bádání vydat.

Diplomová práce se člení na jednotlivé kapitoly, které by na sebe měly navazovat způsobem, aby spolu souvisely navzájem. Nejvýznamnější kapitola třetí, ve které se věnuji hlavním otázkám mého bádání, je dále členěna na podkapitoly, které pojednávají o jednotlivých právních institutech, vyjadřujících zásadu koncentrační. Uvedené podkapitoly se člení ještě dále, neboť jsou podrobeny detailnějšímu zkoumání a analýze. Vzhledem k možnému rozsahu pro diplomové práce určenému, nevěnuji se v mé práci zkoumání zahraničních úprav koncentrace řízení a tudíž jakékoliv komparaci mezi naší a zahraniční úpravou.

V první kapitole, následující po úvodu, se zabývám obecným pojetím termínu právního principu a zásady. Stručně se zde pokouším za pomoci abstrakce názorů právních teoretiků a jejich následnou syntézou o obecné vymezení pojmů právní princip a zásada a o možnostech jejich nalézání v právním systému. Důležitou částí kapitoly je odlišení pojmu právní princip od pojmu právní zásady. Poslední část kapitoly je zaměřena na zařazení zásady koncentrace řízení do systému právních zásad a principů. Následně se věnuji pojednání o odvětvových zásadách civilního procesu, které souvisejí se zásadou koncentrace řízení.

V podkapitole se věnuji především určení významů jednotlivých zásad souvisejících. Protože se jednotlivé zásady různě podobají, pokouším se je odlišit od zásady koncentrační a na základě rozlišení vymezit i samotnou zásadu koncentrace řízení. Kapitola je tvořena především shrnutím názorů odborníků teorie práva, neboť se jedná o náročné téma, pro které by bylo potřeba hlubšího vědeckého bádání, ke kterému není dán prostor vzhledem k vytyčenému předmětu práce.

Stěžejní část mé práce je obsažena v kapitole třetí. Jednotlivé právní instituty, které vyjadřují zásadu koncentrace řízení, jsem podrobil důkladné analýze na dílčí prvky, které následně podrobuji abstrakci. Postupně se zabývám rozbořem institutů kvalifikované výzvy dle § 114b, přípravného jednání dle § 114c, koncentraci řízení dle § 118b a nakonec v poslední podkapitole koncentraci řízení dle § 119a. Rozbořem právních institutů, jejich vzájemnou mikrokomparací s jinými podobnými instituty se snažím o jejich kritické zhodnocení. V případech, kdy úprava de lege lata se mi zdá nepostačující či nesprávná, vzhledem k vytyčenému cíli mé práce, podávám za pomoci indukce a syntézy řešení de lege ferenda. V uvedené části jsou zastoupeny mnohé názory právních odborníků na dané téma, i názory vyjádřené v judikatuře.

Nejzásadnější poznatky a informace, které jsem při studiu zásady koncentrace řízení získal a které souvisejí s otázkou rychlosti řízení a postavením stran sporu, soustředuji v závěru mé práce. Po provedení rozboru jednotlivých institutů zde nakonec docházím k souhrnnému zhodnocení zásady koncentrace řízení v občanském soudním řízení dle nynější právní úpravy.

2. Teoretické vymezení pojmů právní princip a zásada

Před samotným pojednáním o zásadě koncentrace řízení by bylo vhodné, abych se pokusil alespoň nepatrně vymezit pojmy zásada a princip, které v této práci používám. Právní principy jsou chápány jako pravidla, která tvoří základ určitých právních institutů, zákonů, právních odvětví nebo právních řádů. Jsou právu vlastní, i když jsou, či nejsou vyjádřeny v platných právních normách. Od právních principů je očekávána alespoň malá míra obecnosti, protože jinak by právní princip byl totožný s právní normou, právní princip se tak dotýká více právních norem.¹

Právní principy nalzáme jako explicitně formulované v textu pozitivního práva (pozitivní principy práva) v podobě zákonných ustanovení, popřípadě v podobě norem konstruovaných z elementárních prvků obsažených v zákonných ustanoveních, které hrají rozhodující roli v právních institutech, v normativních aktech, v odvětvích právního systému, nebo v celém právním systému. Právní principy mohou být dále implicitní, tedy pravidla, která jsou předpokladem, resp. důsledkem zákonných ustanovení nebo norem (reduktivní a deduktivní úsudky ze zákonných ustanovení). Další variantou jsou extrasystémové principy práva, jež nejsou součástí daného systému práva, ale jsou s ním spjaty, vzhledem k systému práva, o který se jedná. Existují principy, které nejsou pravidly. Jedná se o názvy, které charakterizují podstatné znaky právních institutů nebo právní úpravy. Popřípadě se zde zařazují i principy konstrukce práva, což jsou důvody či účely sledované zákonodárcem při tvorbě práva.²

Názory odborníků na odlišení právního principu od právní zásady se různí. Vzhledem k tomu, že mezi těmito pojmy nejsou mnohdy činěny rozdíly, jsou chápány jako synonyma.³ Pokud jsou v odborných pracích pojmy právní princip a zásada odlišovány, tak je právní princip chápán jako stěžejní, obecnější pojem, významný pro celý systém práva. Zároveň se pro právní principy používá i pojem obecné zásady právní. Jestliže se jedná o principy,

---

¹ Shodně např. KÜHN, Zdeněk. Pojem a role právního principu. In BOGUSZAK, Jiří a kol. (eds). *Právní principy*. Pelhřimov: Vydavatelství 999, 1999, s. 93 nebo ZOULÍK, František. *Právní principy a procesní zásady*. In BOGUSZAK, Jiří a kol. (ed). *Právní principy...*, s. 180.

² Podrobněji viz např. BOGUSZAK, Jiří. Právní principy, hodnoty, finalita. In BOGUSZAK, Jiří a kol. (eds). *Právní principy...*, s. 25 nebo KUBŮ, Lubomír, HUNGR, Pavel, OSINA, Petr. *Teorie práva*. Praha: Linde, 2007, s. 279.

³ Např. BOGUSZAK, Jiří, ČAPEK, Jiří, GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 2. vydání. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 285-290 nebo WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Linde, 2011, s. 59-82.

zaměřené pouze na určité odvětví nebo obor práva pro ně příznačné, jsou označovány jako právní zásady.⁴

Právní principy a zásady lze klasifikovat z mnoha hledisek. Pro účely této práce je však nejdůležitější rozdělení na principy a zásady hmotně právní a procesně právní. V teorii se vyskytují různá členění principů a zásad práva procesního. Alena Winterová řadí mezi principy civilního procesu principy řádného fungování justice (vztahující se nejen na řízení občanskoprávní ale i na ostatní řízení před soudem) a odvětvové principy civilního procesu.⁵ Podobné členění se vyskytuje i u J. Stavinohové a P. Hlavsy, kteří pod pojmem základní zásady v oblasti moci soudní spatřují zásady organizační (obecné zásady činnosti soudu) a zásady procesní (neboli zásady odvětvové).⁶ K. Hamuláková rozděluje právní principy procesní na právní principy společné všem řízením, právní principy organizace soudů a na zásady odvětvové.⁷ Společným jmenovatelem všech členění na právní principy a zásady je zařazení zásady koncentrace řízení mezi odvětvové principy, resp. právní zásady civilního procesu, neboť prvky koncentrace řízení jsou typické právě pro občanskoprávní řízení. Aby nedocházelo ke zbytečným komplikacím v názvosloví, v následujících kapitolách používám pro koncentraci řízení termín zásada.

2.1 Zásada koncentrace řízení a zásady související

Odvětvové zásady civilního procesu tvoří nedílný celek, který dává občanskoprávnímu řízení pevnou strukturu. Míra a rozsah uplatnění jednotlivých zásad jsou stanoveny především povahou projednávané věci, určující charakter řízení (např. rozdíl mezi řízením sporným, či nesporným), ale bez pevné struktury, která je v zásadách civilního procesu vyjádřena, by samotné občanskoprávní řízení bylo chaotické a neplnilo svůj účel. Zásady civilního procesu především určují, který subjekt procesně právních vztahů má právo, popř. povinnost k zákonem předpokládané aktivitě a v jakém časovém rozmezí se tak může stát. Zásady civilního procesu mohou být ovšem i technického charakteru, ovlivňující průběh řízení. Se zásadou koncentrace řízení souvisí zásada jednotnosti řízení, zásada arbitrárního pořádku, zásada legálního pořádku, zásada eventuální a popř. zásada soustředovací. Rozdíly mezi

---

⁴ Více viz. PINZ, Jan. Právní principy, zásady a legis ratio. In BOGUSZAK, Jiří a kol. (eds). *Právní principy...*, s. 112-113 nebo DOSTÁLOVÁ, Jana, HARVÁNEK, Jaromír. právní principy, zásady a pravidla. In BOGUSZAK, Jiří a kol. (eds). *Právní principy...*, s. 107.

⁵ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní...*, s. 59-82.

⁶ STAVINOHOVÁ, Jaruška HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Doplněk, 2003, s. 74.

⁷ HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010. s. 23.

shora uvedenými jsou natolik malé (pokud vůbec nějaké jsou), především kvůli blízkým vazbám, že jsou často používány jako synonyma popř. zaměňovány.

Zásada arbitrárního pořádku (označovaná i jako zásada jednotnosti řízení)⁸ vyjadřuje neroztříštěnost procesního řízení na dílčí úseky. Procesní úkony lze provádět v průběhu celého řízení a jejich realizace není omezena určitým časovým rozmezím. Řízení tvoří jednotný celek a jeho průběh je dotvářen pokyny soudu, který tak činí podle potřeby, resp. povahy projednávané věci. Za jednotu řízení se považuje okamžik od podání žaloby (resp. návrhu) do vydání konečného rozhodnutí ve věci, přičemž není důležité, stane-li se tak v rámci soudu prvního stupně, nebo až v rámci odvolání. Opakem zásady jednotnosti řízení je zásada legálního pořádku. Na jejím základě je procesní řízení předem rozděleno na určité fáze, ve kterých je přesně vymezen okruh záležitostí a procesních úkonů zde projednávaných a prováděných. Jednotlivé fáze řízení navazují na sebe, splnění účelu fáze předešlé je podmínkou fáze následující. Zásada legálního pořádku se v našem civilním procesu uplatňuje ve fázi vykonávacího řízení, které je rozděleno na nařízení výkonu rozhodnutí a na provedení výkonu rozhodnutí. Provedení výkonu rozhodnutí bez předešlé fáze nařízení výkonu rozhodnutí není možné.

Problematické je odlišení zásady koncentrační od zásady eventuální a soustředovací. Zásada koncentrace řízení určuje, do kterého okamžiku je účastníkům umožněno činit určité procesní úkony pod pohružkou prekluze. Jedná se zde o určité zhuštění, soustředění procesních úkonů do určitého okamžiku řízení (proto může být zásada soustředovací používána jako synonymum k zásadě koncentrace řízení). Ze zásady koncentrační vyplývá zásada eventuální. Účastníci řízení činí veškeré procesní úkony pro případ potřeby (in eventum) v následném pokračování řízení, neboť v daném okamžiku předcházející koncentraci řízení nemusí být jasné, které úkony mohou být přínosné a které nadbytečné. Může tak docházet i k vzájemné odporovatelnosti jednotlivých úkonů.⁹

Na místě je nutno odlišit i zásadu koncentrace řízení od zásady legálního pořádku.¹⁰ Dle K. Hamulákové je hlavním rozdílem okruh subjektů civilního procesu, kterých se dotýká. Zásada legálního pořádku ovlivňuje nejenom procesní úkony účastníků řízení, ale i soudu. Všechny subjekty jsou tak nuceny činit procesní úkony jen v té fázi řízení, která je pro dané úkony určena. Naproti tomu zásada koncentrace řízení postihuje především účastníky řízení,

---

⁸ WINTEROVÁ, Alena. Koncentrace civilního soudního řízení. *Bulletin advokacie*, 2001, roč. 10, č. 4, s. 8.

⁹ HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení...*, s. 27-28.

¹⁰ Jako synonyma i se zásadou eventuální je používá např. A. Winterová viz. WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní...*, s. 77-78.

kteří mají možnost (pokud chtějí mít úspěch ve věci) činit procesní úkony do určitého okamžiku. Soud žádnou povinnost, či možnost provádět procesní úkony v rámci koncentrace řízení nemá.¹¹ Jediná povinnost soudu, vyplývající ze zásady koncentrace řízení, je nebrat v potaz procesní úkony, provedené účastníky řízení po okamžiku koncentrace řízení (kromě výjimek ze zákona viz dále).

Nalézací řízení dle OSŘ je ovládáno zásadou arbitrárního pořádku (jednotnosti řízení). Zásada koncentrace řízení pouze upravuje (zpřísňuje) požadavky kladené na účastníky řízení v rámci provádění jejich procesních úkonů. Procesními úkony jsou především myšleny povinnost tvrzení a povinnost důkazní, tedy uvádět skutková tvrzení a navrhnout důkazy k jejich prokázání. V rámci přípravného jednání dle § 114c zákonodárce zavedl nově koncentraci řízení i na další procesní povinnosti účastníků, pokud jsou potřeba k dosažení účelu přípravného jednání (§ 114c odst. 3 písm. d). Dle mého názoru se jedná o nadbytečné ustanovení, neboť účelem koncentrace řízení je zefektivnit, tedy urychlit soudní řízení, proto je přenášena zvýšená zodpovědnost za zjištění skutkového stavu věci ze soudu na účastníky řízení. Efektivnost koncentrace řízení spočívá především v tom, že je zabráněno účastníkům řízení kdykoliv narušit průběh jednání uváděním dalších skutkových tvrzení a důkazů a tím prodlužovat řízení a oddalovat rozhodnutí ve věci samé. Je těžko představitelné, že by se přenášela zodpovědnost na účastníky řízení i za jiné procesní úkony, či povinnosti než za uvádění skutkových tvrzení a navrhování důkazů k jejich prokázání, neboť by jiné procesní úkony nemuseli podléhat jejich vůli.

---

¹¹ HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení...*, s. 27.

3. Projevy zásady koncentrace řízení v občanském soudním řádu

V následující části mé práce se věnuji analýze institutů vyjadřujících zásadu koncentrace řízení dle platné právní úpravy a problémům, které se v souvislosti s nimi vyskytují a jejich případným řešením do budoucna. V této části je zařazeno i pojednání o kvalifikované výzvě dle § 114b, které sice není typickým příkladem zásady koncentrační, ale velice s koncentrací souvisí a v rámci urychlování řízení má své místo v občanském soudním procesu. Dále se věnuji přípravnému jednání dle § 114c, koncentraci řízení na základě § 118b a koncentraci řízení dle § 119a.¹²

3.1 Kvalifikovaná výzva dle § 114b

Po zahájení řízení nastává fáze přípravy jednání (§ 114 až 114c). Během přípravy jednání směřuje činnost soudu nejprve k tomu, aby dostatečně zjistil, zda jsou splněny podmínky řízení, popřípadě se pokusil nedostatky podmínek řízení odstranit. Pokud soud neshledá, že v řízení je neodstranitelný nedostatek podmínky řízení, či se jej nepodařilo odstranit a řízení je tím tak skončeno dle § 104, soud pokračuje dalšími kroky k přípravě jednání. Tyto kroky jsou demonstrativně vymezeny v § 114a odst. 2. Měly by směřovat k tomu, aby mohl být spor rozhodnut zpravidla při jediném nařízeném jednání dle § 115.¹³ To vše ale závisí na povaze, složitosti skutkové a právní stránky daného případu. K tomu, aby se mohl soud náležitě připravit na samotné jednání, má jako jednu z potencionálních eventualit vyzvat žalovaného dle § 114a odst. 2 písm. a), aby se k ve věci písemně vyjádřil, a aby soudu předložil důkazy, jichž se dovolává, ledaže se takový postup jeví s ohledem na povahu věci neúčelným.¹⁴ Pokud se k této výzvě žalovaný včas a řádně nevyjádřil, může mu být usnesením uložena povinnost k vyjádření ve formě kvalifikované výzvy dle § 114b (za předpokladu splnění dalších podmínek zákonem stanovených). Kvalifikovanou výzvu může soud použít i za jiných okolností, které budou rozebrány níže.

---

¹² V práci se naopak nevěnuji směnečnému platebního rozkazu z důvodu, že se dotýká jenom velmi úzké řady sporů. I zde se uplatní zásada koncentrační a to při podání námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu.

¹³ Taktéž může soud během přípravy jednání dojít k závěru, že daný spor lze za podmínek § 115a rozhodnout bez nařízení jednání ve věci.

¹⁴ Neúčelnost zjištění stanoviska žalovaného je spatřována v případech jednoduchých sporů, kde postačí vyjádření žalovaného až při samostatném jednání dle BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. díl.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 783-784.

Účelem kvalifikované výzvy je donutit účastníka sporného řízení (žalovaného) učinit kroky pro svou obranu do určitého okamžiku, po jehož uplynutí bude bez řádného vyjádření žalovaného vydán rozsudek na základě fikce uznání nároku žalobce dle § 153a. Důvodová zpráva k zákonu č. 30/2000 Sb. (kterou byl institut zaveden) uvádí, že je tomu tak proto, že neexistuje způsob, jak účelně donutit žalovaného, aby se k žalobě vyjádřil, zvláště pokud nemá zájem na rychlém projednání věci a opožděným vyjádřením může prodlužovat řízení.¹⁵ Pokud se žalovaný ke kvalifikované výzvě vyjádří včas, účastníci mohou pokračovat v uvádění nových skutečností a v navrhování důkazů k jejich prokázání. Nejedná se tudíž o koncentraci. Té se nejvíce podobá stav, kdy dojde k fikci uznání nároků žalovaným, neboť už nemá možnost ovlivnit svými tvrzeními a důkazy daný spor.

3.1.1 Podmínky pro vydání kvalifikované výzvy

K tomu, aby se soud usnesl na vydání kvalifikované výzvy žalovanému dle § 114b, musí být splněny následující podmínky:

a) Aplikace kvalifikované výzvy vyžaduje povaha věci nebo okolnosti případu.

Na otázku, co je myšleno povahou věci nebo okolnostmi případu, podává odpověď judikatura. Povahou věci pak je myšlena situace, kdy je zjišťování skutkového stavu věci s ohledem na předpokládané množství odlišných tvrzení účastníků a navrhovaných důkazů mimořádně obtížné, a kdy bez znalosti stanoviska žalovaného nelze první jednání připravit tak, aby při něm bylo zpravidla možné věc rozhodnout.¹⁶ Okolnosti případu pak Nejvyšší soud interpretoval jako případy, kdy dosavadní poznatky ukazují, že projednávaná věc by dle své povahy nemusela být z hlediska zjišťování skutkového stavu mimořádně obtížná. Ale existují zde takové mimořádné skutečnosti, které vedou k závěru, že bez písemného vyjádření žalovaného ve věci nemůže být první jednání připraveno způsobem, aby při něm mohlo být zpravidla o sporu rozhodnuto.¹⁷ Z argumentace Nejvyššího soudu byla odvozena i negativní podmínka přípustnosti kvalifikované výzvy a to ta, že výzva dle § 114b není přípustná ve zcela jednoduchých věcech, které nevyžadují podrobnější a rozsáhlejší přípravu jednání.¹⁸

Kvalifikovanou výzvu nelze použít ani za situace, kdy je žaloba zjevně bezdůvodná. Soud vychází při vydání usnesení dle § 114b z obsahu žaloby a pokud není žaloba důvodná, neodůvodňuje povaha věci a okolnosti případu využití kvalifikované výzvy. Proto, pokud by

---

¹⁵ Sněmovní tisk 257/0, vládní návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

¹⁶ Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. srpna 2004, sp. zn. 21 Cdo 1109/2004, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. ledna 2008, sp. zn. 32 Odo 416/2006

¹⁷ Tamtéž

¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. srpna 2004, sp. zn. 21 Cdo 1109/2004

ale i po prokázání všech tvrzení žalobce nebylo možno vydat rozhodnutí v jeho prospěch, nemůže být žalovanému uložena povinnost vyjádřit se k žalobě prostřednictvím kvalifikované výzvy a tudíž ani rozhodnout spor rozsudkem pro uznání.¹⁹

Zároveň Nejvyšší soud odvodil, že povahou věci ani okolnostmi případu odůvodňující vydání kvalifikované výzvy není případ, kdy soudu je znám alespoň základ obrany proti nároku, který je obsažen v žalobě. Soud může mít již například v moci listinné důkazy (které si sám opatřil, či mu byly dodány protistranou), z kterých je patrné, jaké argumenty žalovaný na svoji obranu používá. Vydání kvalifikované výzvy by bylo za této situace nadbytečné a procesně neekonomické.²⁰

Účelem kvalifikované výzvy je kromě jiného urychlit řízení zvýšením povinností na straně žalované. Použitím neurčitých právních pojmů, při stanovení podmínek pro aplikaci kvalifikované výzvy soudem, může docházet k situacím, kdy se bude řízení naopak prodlužovat. Odvolání proti rozsudku pro uznání je totiž možné pouze na základě § 205b, který uvádí, že odvolacími důvody proti němu jsou vady v podmínkách řízení dle § 205 odst. 2 písm. a), totiž skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být prokázáno, že nebyly splněny předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání dle § 153a (usnesení o uložení kvalifikované výzvy dle § 114b žalovanému není napadnutelné odvoláním dle § 202 odst. 1 písm. j). V praxi tak může docházet k situacím, kdy bude podáváno odvolání právě pro nesplnění podmínek pro vydání kvalifikované výzvy dle § 114b kvůli neurčitosti podmínky vyjádřené spojením povaha věci nebo okolnosti případu.

Možné řešení daného problému nastínila Klára Hamuláková, která ve své publikaci navrhuje vhodně pozměnit ustanovení § 114b, aby měl soud větší možnost vlastního uvážení před případným formalismem, který je zde patrný. Použití kvalifikované výzvy by de lege ferenda záleželo na volném uvážení soudu, který by nebyl nucen zkoumat podmínku pro vydání kvalifikované výzvy spočívající v neurčitých právních pojmech jako jsou povaha věci a okolnosti případu. Čímž by bylo zamezeno podávání odvolání proti rozsudku pro uznání na základě neurčitosti právních pojmů a kvalifikovaná výzva by plnila svůj účel.²¹

b) Ve věci bylo rozhodnuto platebním rozkazem, elektronickým platebním rozkazem nebo evropským platebním rozkazem.

Jestliže bylo ve věci rozhodnuto platebním rozkazem, elektronickým platebním rozkazem nebo evropským platebním rozkazem dle § 172 n. může soud uložit žalovanému,

---

¹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. října 2003, sp. zn. 29 Odo 296/2003

²⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. ledna 2008, sp. zn. 21 Cdo 221/2007

²¹ HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení...*, s. 55 - 56.

pokud podá odpor v 15 denní lhůtě dle § 172 odst. 1, aby se k žalobě vyjádřil dle § 114b. Kvalifikovaná výzva je podmíněna tím, že je uplatněn odpor vůči platebnímu rozkazu, jinak je právně nepodstatná. V praxi se vyskytla otázka, ve kterém okamžiku je možné kvalifikovanou výzvu usnesením vydat. Nejvyšší soud dovodil, že usnesení dle § 114b lze pojmout do výrokové části platebního rozkazu.²² Zároveň v jiném rozsudku Nejvyšší soud nevyločil možnost vydání kvalifikované výzvy až po podání odporu žalovaným.²³ Lhůta k podání vyjádření žalovaným tak započne běžet podáním odporu vůči platebnímu rozkazu, popřípadě až doručením usnesení dle § 114b, pokud soud vydá toto usnesení až následně po podání odporu.

Před nabytím účinnosti novely OSŘ z. č. 7/2009 Sb., byla judikaturou řešena otázka, zda-li je třeba zkoumat podmínku povaha věci nebo okolnosti případu pro vydání usnesení dle § 114b při rozhodování sporu platebními rozkazy. Judikatura dovodila, že není potřeba tuto podmínku zkoumat, protože vydání platebních rozkazů je podmíněno přísnějšími podmínkami dle § 172 n. než pro vydání kvalifikované výzvy dle § 114b.²⁴ Tuto problematiku zákonodárce reflektoval do úpravy OSŘ změněnou novelou z. č. 7/2009 Sb., ze které je patrné, že soud není povinen zkoumat podmínku, zda-li povaha věci nebo okolnosti případu odůvodňují vydání kvalifikované výzvy.

Samotné soudy dovodily že kvalifikovanou výzvu nelze použít ve zcela jednoduchých sporech (viz výše). U platebních rozkazů se ale jedná o především zcela jednoduché případy (dle § 172 odst. 1 vyplývá-li uplatněné právo ze skutečností uvedených žalobcem). Lze tedy dovodit, že u platebních rozkazů není potřeba podmínku povaha věci a okolnosti případu při vydávání kvalifikované výzvy zkoumat. Navíc je tak obcházeno ustanovení dle § 174 odst. 3, které říká, že pro nedostatek odůvodnění nelze odpor odmítnout. Podáním odporu soud zruší platební rozkaz a nařídí jednání. Pokud je ale současně s platebním rozkazem vydáno podmíněné usnesení o vydání kvalifikované výzvy, musí se žalovaný, který podává odpor, k výzvě dle § 114b vyjádřit a to v nejméně třicetidenní lhůtě od podání odporu. V opačném případě bude žalovaný sankcionován ve formě rozsudku pro uznání.

Dle mého názoru je i přesto vydání kvalifikované výzvy při vydání platebního rozkazu ve zkráceném řízení odůvodnitelné díky následujícímu argumentu. V rámci rychlosti řízení je

---

²² Např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. září 2003, sp. zn. 32 Odo 616/2003
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. února 2004, sp. zn. 25 Cdo 1839/2003

²³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. srpna 2003, sp. zn. 28 Cdo 1555/2003

²⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2005, sp. zn. 32 Odo 382/2004 shodně např. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. srpna 2007, sp. zn. 33 Odo 698/2006, nebo Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2009, sp. zn. 23 CDO 3221/2007

zkrácené řízení zakončené vydáním platebního rozkazu tou nejrychlejší možnou cestou. Vydání platebního rozkazu je podmíněno tím, že se musí jednat o peněžitý nárok žalobce, který musí vyplývat z žalobních důvodů a důkazů v žalobě uvedených, především ve skutkově jednoduchých věcech. Předpokládá se, že nárok opravdu existuje a podání odporu by akorát vyvolalo prodlužování řízení ze strany žalovaného (pokud je nárok žalobce samozřejmě oprávněný). Proto je, dle mého názoru, podmíněné vydání kvalifikované výzvy současně s platebním rozkazem s potenciální možností sankce vůči žalovanému ve formě rozsudku pro uznání důvodné.²⁵

c) Kvalifikovaná výzva nemůže být použita ve věcech, ve kterých nelze uzavřít smír dle § 99 a ve věcech uvedených v § 120 odst. 2.

Jestliže by soud v dané věci nemohl uzavřít smír dle § 99, nemohl by ani vydat usnesení dle § 114b. Podle § 99 odst. 1 a 2 OSŘ. připouští-li to povaha věci, mohou účastníci skončit řízení soudním smírem. Soud smír neschválí, je-li v rozporu s právními předpisy. V takovém případě soud po právní moci usnesení pokračuje v řízení. Smír je dvoustranným úkonem účastníků řízení, který má základ v hmotném právu. Smír je v rozporu s právními předpisy mimo jiné i tehdy, přiči-li se kogentním ustanovením zákona nebo obchází-li je.²⁶ Smír nelze uzavřít ve věcech, ve kterých lze zahájit řízení i bez návrhu, ve věcech osobního stavu a ve věcech, v nichž hmotné právo nepřipouští vyřešení věci dohodou účastníků. V těchto případech tedy nelze vydat usnesení dle § 114b.

Pokud se řízení týká případů vyjmenovaných v § 120 odst. 2, nelze v nich využít institut kvalifikované výzvy, protože jsou to řízení, která se řídí zásadou vyšetřovací a odpovědnost skutkových zjištění leží na soudu.

d) Usnesení dle § 114b nelze vydat nebo doručit ani po přípravném jednání dle § 114c a ani po první jednání ve věci.

Zákonodárce dává soudu ustanovením § 114b odst. 3 na výběr způsob, jakým jednání ve věci připraví, neboť pokud si soud zvolí přípravné jednání, již kvalifikovanou výzvu nemůže použít. Zmíněná možná volba soudu vyplývá i z § 114c odst. 1, který stanovuje, že přípravné jednání nelze nařídit, pokud již soud využil možnost vydání kvalifikované výzvy dle § 114b.

---

²⁵ S odlišným názorem a řešením se vyjádřily Křiváčková Jana, Hamuláková Klára. In HAMULÁKOVÁ, Klára, KŘIVÁČKOVÁ, Jana. Devět měsíců účinnosti nové právní úpravy koncentrace v civilním soudním řízení z pohledu praxe. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 12, s. 441-446.

²⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. května 2004, sp. zn. 33 Odo 220/2004

Ani po prvním jednání ve věci samé nemůže soud využít institut kvalifikované výzvy. Prvním jednáním ve věci je dle judikatury jednání, které soud nařídil v pořadí jako první k projednání věci samé a které se uskutečnilo (nebylo předem odvoláno nebo odročeno), i když při něm k vlastnímu projednání věci samé nedošlo.²⁷

3.1.2 Podmínky pro vydání rozsudku na základě fikce uznání nároků

Aby soud mohl vydat rozsudek pro uznání při nesplnění procesních povinností uložených žalovanému ve výzvě k vyjádření dle § 114b, musí být splněny následující podmínky:

a) Výzva k vyjádření

Soud v usnesení žalovaného vyzve, aby se k žalobě vyjádřil a pokud nárok žalobce neuzná celý, aby vylíčil rozhodující skutečnosti, z kterých bude patrná jeho obrana vůči žalobě a aby označil důkazy k prokázání jeho tvrzení, popřípadě připojil listinné důkazy.

Součástí usnesení musí být i poučení o následcích, které neuposlechnutí výzvy vyvolá. Poučení žalovaného se musí skládat ze dvou částí. První je poučení žalovaného, že neuposlechnutím výzvy nastane fikce uznání nároku ve smyslu § 114b odst. 5 a druhou částí je poučení žalovaného o tom, že soud bude moci vydat na základě této fikce rozsudek pro uznání dle § 153a odst. 3.²⁸

b) Doručení kvalifikované výzvy

Kvalifikovaná výzva se doručuje žalovanému pouze do vlastních rukou. Pokud je ovšem žalovaný zastoupen zástupcem s procesní plnou mocí, je tato podmínka splněna doručením kvalifikované výzvy pouze jeho zástupci. Pokud by bylo usnesení doručeno pouze zastoupenému účastníku sporu, nebyla by splněna jedna z podmínek pro vydání výzvy dle § 114b.²⁹

Náhradní doručení dle § 49 odst. 2 je vyloučeno, což vyplývá z negativních následků, které by náhradní doručení pro žalovaného vyvolalo. Usnesení nemůže být doručeno žalovanému dříve než žaloba (tato zákonná podmínka vyjadřuje nemožnost vyjádření se žalovaného proti žalobě, kterou doposud neviděl a pokud by mu byla doručena později ještě během lhůty pro vyjádření žalovaného, byl by ochuzen o soudem mu přidělený čas). Doručení usnesení o kvalifikované výzvě ale není vyloučeno současně s doručením žaloby.

---

²⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. ledna 2008, sp. zn. 21 Cdo 221/2007

²⁸ Shodně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. září 2005, sp. zn. 29 Odo 816/2005 a BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I...*, s. 795.

²⁹ Dle Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. března 2006, sp. zn. 33 Odo 97/2006 stejně jako Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2005, sp. zn. 32 Odo 387/2004

c) Lhůta k vyjádření

Soud poskytne žalovanému v usnesení lhůtu k vyjádření, která nesmí být kratší než 30 dnů od doručení usnesení. Soud tak může samozřejmě žalovanému určit lhůtu i delší. Pokud soud vydal rozhodnutí ve formě některého z platebních rozkazů, počíná lhůta běžet od podání odporu žalovaným. Tato lhůta má procesní povahu,³⁰ z čehož plyne dle § 57 odst. 3, že žalovanému zůstane lhůta zachována, pokud nejpozději poslední den lhůty podá vyjádření poskytovateli poštovních služeb.

V teorii i praxi byla řešena otázka, zda-li se jedná o lhůtu zákonnou nebo soudcovskou. Správné rozlišení lhůty má význam pro specifické situace, kdy se žalovaný z omluvitelných důvodů nestihl vyjádřit na výzvu dle § 114b včas a tuto omluvu doručil ve lhůtě mu určené soudem, popřípadě po lhůtě, která mu byla soudem určená na vyjádření se k žalobě. Přikláním se k názoru Nejvyššího soudu a části právních teoretiků,³¹ že se jedná o lhůtu soudcovskou a to z následujících důvodů.

Pokud by se jednalo o lhůtu zákonnou, což vyplývá ze zákonného znění, resp. určení její minimální délky, musel by soud určit žalovanému, který se ve lhůtě včas ze závažných důvodů soudu omluví (viz dále), lhůtu k vyjádření novou nejméně však třicetidenní. Uvedené poskytnutí nové zákonné lhůty je důsledkem jediné možnosti obrany žalovaného, který by mohl žádat pouze o prominutí zmeškání lhůty. To je v rozporu s účelem kvalifikované výzvy v souvislosti s urychlováním řízení, které by se tak prodlužovalo. Na druhé straně, pokud se jedná o lhůtu soudcovskou, předseda senátu může lhůtu žalovanému, který se z vážných důvodů omluví ve lhůtě stanovené soudem, že se nestihne vyjádřit k výzvě včas, prodloužit a zhodnotit přitom důvody a okolnosti, které mu to neumožnily. Což by nevedlo k prodlužování řízení novými, nejméně třicetidenními lhůtami k vyjádření. I když minimální délka lhůty určená v zákoně naznačuje, že se jedná o lhůtu zákonnou, její interpretace Nejvyšším soudem a možnost prodloužení lhůty, která se jeví být efektivnější, dle mého názoru znamenají, že se jedná o lhůtu soudcovskou. De lege ferenda by bylo vhodné do znění OSŘ přidat možnost prodloužení lhůty soudem, za podmínek, kdy se žalovaný včas soudu omluví, protože mu v tom brání závažné důvody, které by měl soud posoudit a na tomto základě lhůtu žalovanému i prodloužit podle jeho uvážení.

---

³⁰ Např. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2007, sp. zn. 25 Cdo 3872/2007

³¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. října 2005, sp. zn. 20 Cdo 511/2005, stejně jako VACKOVÁ, Monika. Lhůty. *Soudce*, 2009, roč. 11, č. 3, s. 35.

d) Žalovaný se nevyjádří bez vážného důvodu řádně a včas a ani ve stanovené lhůtě nesdělí soudu, jaký vážný důvod mu v tom brání

Žalovaný má povinnost vyjádřit se k žalobě na základě kvalifikované výzvy. Sankci za nesplnění povinnosti je v případě kvalifikované výzvy fikce uznání nároku žalovaným a vydání rozsudku pro uznání dle § 153a. Pokud žalovaný neuznává nárok žalobce zcela (tj. uzná-li nárok jen zčásti nebo co do základu, popřípadě ho neuzná vůbec) musí se ke kvalifikované výzvě vyjádřit, aby odvrátil hrozbu vydání rozsudku pro uznání. V písemném vyjádření k žalobě musí žalovaný vylíčit rozhodné skutečnosti, na kterých zakládá svoji obranu, k vyjádření připojit listinné důkazy, kterých se dovolává, popřípadě označit důkazy k prokázání tvrzených skutečností. Ustálená judikatura nejvyššího soudu upřesnila rozsah povinností žalovaného tak, že nemusí rozvádět svoji obranu do všech podrobností. Žalovaný se tak nemusí vyjadřovat ke všem tvrzením žalobce, ale postačí, když bude z jeho vyjádření patrný základ jeho obrany a skutečnosti, které uvedl, by mohly mít za následek alespoň částečný úspěch ve sporu, pokud by byly prokázány.^{32, 33}

Jestliže žalovaný ve vyjádření ke kvalifikované výzvě poukáže pouze na procesní námitky vůči probíhajícímu řízení, dle judikatury Nejvyššího soudu³⁴ to nestačí. Po žalovaném se tak chce, aby se vyjádřil k žalobě i skutkově, ačkoliv je to procesně neekonomické (např. námitka rozhodčí smlouvy dle § 106 odst. 1 OSŘ).³⁵ Vzhledem k tomu, že zkoumání procesních podmínek náleží soudu, měl by je být schopen rozlišit a pokud se v řízení objeví nedostatek podmínky, který je neodstranitelný, nebo se ho odstranit nepodaří, soud by neměl vydat rozsudek pro uznání. Za situace, kdy by se nedostatek procesní podmínky soudu podařilo odstranit, mohl by i rozsudek pro uznání vydat (za předpokladu, že se žalovaný vyjádří k žalobě nedostatečně).

Problematickou stránkou vyjádření žalovaného je otázka času, respektive zmeškání lhůty k vyjádření. Pokud se žalovaný omluví soudu ve lhůtě pro podání vyjádření ze závažných důvodů, soud mu by dle mého názoru měl lhůtu přiměřeně prodloužit. Pokud ale žalovaný zmešká lhůtu k vyjádření i k omluvě a vážný důvod, který mu v tom bránil odpadne do vydání rozsudku pro uznání, soud by neměl rozhodnutí vydat a pokračovat v řízení. Fikce uznání nároku žalobce žalovaným by totiž neměla za této situace nastat, jak uvádí konstantní

---

³² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. května 2010, sp. zn. 26 Cdo 1265/2010 stejně jako Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. dubna 2010, sp. zn. 33 Cdo 4373/2008 nebo Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. března 2005, sp. zn. 21 Cdo 1951/2004

³³ Ke stejnému závěru dochází i Ústavní soud např. v usnesení ze dne 15. října 2008, sp. zn. II.ÚS 2043/08

³⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. května 2005, sp. zn. 21 Cdo 2520/2004

³⁵ LAVICKÝ, Petr. Zmeškání účastníka a fikce dispozičních procesních úkonů. *Právní fórum*, 2009, roč. 6, č. 10, s. 406.

judikatura Nejvyššího soudu.³⁶ Za situace, že by ale vážný důvod odpadl až po vydání rozsudku pro uznání, je jedinou možností žalovaného podání odvolání proti tomuto rozsudku z důvodu, že nebyly splněny podmínky pro jeho vydání dle § 205b OSŘ. Řešení není ideální, protože v době rozhodování o rozsudku pro uznání podmínky pro jeho vydání splněny byly. Jinou možnost ovšem žalovaný ani nemá a proto, pokud by nemohl podat odvolání, mohlo by se pravděpodobně jednat o odepření práva na spravedlivý proces. Pokud vážný důvod odpadne až po právní moci rozsudku pro uznání, žalovaný by mohl být oprávněn k podání návrhu na obnovu řízení. Dle § 228 odst. 2 OSŘ lze žalobou na obnovu řízení napadnout také rozsudky pro uznání, lze-li důvody obnovy vztahovat na předpoklady, za nichž byly vydány. V daném případě by se jednalo o prokázání skutečnosti, že fikce uznání nároku žalovaným nenastala, neboť se ze závažných důvodů nemohl k výzvě dle § 114b vyjádřit a kvůli tomu nebyly splněny předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání.³⁷

3.1.3 Rozsudek pro uznání na základě fikce uznání nároku

Soud vydá rozsudek pro uznání, pokud byly splněny výše uvedené podmínky. Problematika rozsudku pro uznání, na základě fikce uznání nároku žalovaným, je rozebíraná mnohými právními teoretiky.

Jedním z kritiků rozsudku pro uznání, na základě fikce uznání nároku žalobce žalovaným, je P. Lavický, který vychází i z názorů J. Macura. Rozsudku na základě fikce uznání nároku je vytýkáno, že se nedá fingovat dispoziční úkon účastníka řízení. Je pouze na účastníkovi, zda-li učiní tyto kroky nebo ne.³⁸ Civilní proces je systém dvou stran v kontradiktorním postavení. Tento systém umožňuje přenést odpovědnost za zjištění skutkového stavu na protistrany. Sankce za neunesení této odpovědnosti je procesně právní zhoršení postavení protistrany v řízení (teorie břemene tvrzení a břemene důkazního). Role sporných stran jsou během přípravy jednání odlišné. Žalovaný, pokud nárok žalobce popře, nebo skutkový stav v žalobě vylíčený dozná, či nepopře, popřípadě pouze vznesení námitku proti žalobě, či skutečností, nemá těmito úkony povinnost tvrzení a ani důkazní (u námitky má pouze povinnost tvrzení a důkazní, vztahující se k dané námitce a ne ke skutečností žalobcem uvedeným). Žalovaný tedy nemůže být nucen ke splnění povinnosti tvrzení a

---

³⁶ Shodně např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. května 2005, sp. zn. 21 Cdo 2433/2004 nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. května 2011 sp. zn. 33 Cdo 1604/2011

³⁷ Shodně Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2005, sp. zn. 32 Odo 350/2004 a DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. díl.* 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009. s. 1807.

³⁸ MACUR, Josef. Rozsudek na základě uznávání nároku podle ustanovení § 114b o. s. ř. *Bulletin advokacie*, 2002, roč. 2002, č 2, s. 29.

důkazní v dané fázi řízení a ustanovení dle § 114b odst. 5 shledává v rozporu s právem na spravedlivý proces a tudíž protiústavní.³⁹

Dle jiného názoru se o fikci dispozičního úkonu nejedná. Fikce uznání nároku žalovaným se přibližuje více právní domněnce. Právní domněnka je založena na tvrzení, že nějaká skutečnost opravdu existuje, nebo neexistuje, přitom existence skutečnosti je pravděpodobnější. Slovní spojení v § 114b odst. 5, „má se za to“, vyjadřují zpravidla právní domněnku. Paragraf 114b tak zásadu dispoziční neporušuje, neboť jsou zde stanoveny zákonné podmínky pro uplatnění domněnky, které umožňují žalovanému, aby se domněnka nepoužila. Žalovaný je srozuměn s následky nevyjádření se k nárokům žalobce (výzva musí být doručena do vlastních rukou, bez možnosti náhradního doručení) a jeho nečinnost tak může být vykládána jako ztráta vůle disponovat s řízením, což můžeme brát jako logické uvážení u většiny případů rozsudku na základě fikce uznání nároků.^{40, 41}

Dle názoru Kláry Hamulákové (s kterým se plně ztotožňuji), se zásadní otázka týká možnosti neunesení břemene tvrzení a břemene důkazního již během fáze přípravy jednání. Při vydávání kvalifikované výzvy vychází soud ze skutečností, uvedených žalobcem v žalobě. Judikatura Nejvyššího soudu zpřesnila podmínky vydávání kvalifikované výzvy a to tak, že se nesmí jednat o žalobu zjevně bezdůvodnou, které by se nedalo vyhovět ani po prokázání všech skutečností (u platebního rozkazu musí nárok vyplývat ze skutečností uvedených žalobcem). Proto žalobce tedy povinnost tvrzení a důkazní splnil (záleží na úvaze soudu) a tato povinnost se přesouvá kvalifikovanou výzvou na žalovaného, který, pokud povinnost vyplývající z výzvy nesplní, neunese břemeno tvrzení a důkazní a je sankcionován ve formě rozsudku pro uznání. Současně, pokud z vyjádření žalovaného bude patrný základ jeho obrany proti žalobě (viz výše), k nepříznivému následku pro žalovaného nedojde a účastníci sporu budou moci navrhnout soudu další důkazy k prokázání skutečností pro ně podstatných. Po žalovaném se tedy může požadovat převzetí jeho odpovědnosti za směr, kterým se bude ubírat dané řízení již ve fázi přípravy jednání.⁴²

Rozsudek na základě fikce uznání nároků, vyvolává mnoho sporných otázek, které jsou řešeny soudy i teoretiky na základě složitých právních konstrukcí. I když dle mého názoru není rozsudek pro uznání na základě fikce dispozičního úkonu protiústavní, přikláním

---

³⁹ LAVICKÝ, Petr. Zmeškání účastníka..., s. 407-409.

⁴⁰ Tento názor vyslovila SEDLÁČKOVÁ, Ivana. K článku Prof. J. Macura „Rozsudek na základě uznání nároku podle ustanovení § 114b o. s. ř.“. *Bulletin advokacie*, 2002, roč. 2002, č 6-7, s. 74-75.

⁴¹ Ústavní soud se o fikci uznání nároků vyjadřuje taktéž jako o právní domněnce, viz např. Usnesení ústavního soudu ze dne 30. ledna 2004 sp. zn. I.ÚS 533/03

⁴² HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení...*, s. 75-77.

se k tomu, aby byl *de lege ferenda* změněn na rozsudek pro zmeškání dle § 153b. Rozsudek pro zmeškání lépe odpovídá sankci za nesplnění povinnosti žalovaného (liknavost, zdržování předmětného řízení, či např. nedbalost) na rozdíl od fingování dispozičního úkonu žalovaného, kterým je v tomto případě uznání nároku. Tento rozsudek by byl méně přísný, neboť by mohl být usnesením zrušen a to soudem, který rozsudek vydal, až do právní moci rozsudku dle § 153b odst. 4. Uvedeným způsobem by se vyřešily situace, kdy by se z omluvitelných důvodů žalovaný včas nevyjádřil a ani se z těchto důvodů nemohl soudu omluvit před vydáním rozsudku pro uznání (např. z důvodů dlouhodobé hospitalizace). Řízení by se neprodlužovalo odvolacím řízením, které by se vztahovalo na nesplnění podmínek pro vydání rozsudku pro uznání, spočívající v objektivních skutečnostech, které žalovanému zabránily být se i jen omluvit za nemožnost vyjádření se k výzvě dle § 114b. Posledním argumentem pro rozsudek pro uznání je možnost obrany proti výkonu rozhodnutí. Výkon rozhodnutí může být dle § 268 odst. 1 písm. g) zastaven i tehdy, pokud se prokáže, že právo přiznané rozsudkem pro zmeškání zaniklo již před vydáním tohoto rozsudku, což úprava rozsudku pro uznání neumožňuje.⁴³

Situace, kdy žalovanému odpadl vážný důvod až po právní moci rozsudku, však může být prozatím řešena pouze obnovou řízení. *De lege lata* je dle mého názoru obnova řízení postačujícím řešením. Změna právní úpravy, vedoucí po odpadnutí překážky, bránící žalovanému se vyjádřit k výzvě dle § 114b po právní moci rozsudku pro uznání, či zmeškání k zrušení rozsudku a pokračování v řízení, by byla nadbytečná. Zavedl by se další druh opravného prostředku, přičemž zásah do právní jistoty účastníku řízení by nastal jak obnovou řízení, tak novou úpravou obrany proti rozsudku pro uznání nebo zmeškání.

3.2 Přípravné jednání dle § 114c

Tzv. „souhrnnou“ novelou občanského soudního řádu z. č. 7/2009 byl do civilního řízení zaveden institut přípravného jednání. Důvodová zpráva k této novele uvádí, že přípravné jednání má sloužit soudu k tomu, aby mohl skutečně rozhodnout v dané věci při jediném nařízeném jednání. Soud by na základě této důvodové zprávy neměl nařídít jednání ve věci samé za situace, kdy mu nejsou známé sporné skutečnosti, tvrzené stranami a důkazy, kterými chtějí účastníci svá tvrzení prokázat. Dále zpráva uvádí, že pokud výzva k vyjádření dle § 114a nevedla k řádné přípravě ve věci a soud nevyužil možnost použití kvalifikované

---

⁴³ Více In LAVICKÝ, Petr. *Zmeškání účastníka...*, s. 410.

výzvy dle § 114b, měl by využít institut přípravného jednání.⁴⁴ Z uvedeného vyplývá, že přípravné jednání není obligatorní, ale je jednou z možných alternativ přípravy jednání soudem, které soud nařídí a provede za podmínek zákonem stanovených v § 114c.

Přípravné jednání má povahu tzv. jiného soudního roku, ale od jednání ve věci samé dle § 115 an. se příliš neliší. Přípravné jednání je rozdílně od jednání ve věci samé neveřejné a dá se předpokládat i značně neformální (nemusí být prováděno v senátním složení, není předepsána oděv soudců apod.). K jednání se ale přibližuje stanovením sankcí za nedostavení se účastníků řízení k přípravnému jednání a zakotvením koncentrace řízení. Poučovací povinnost soudu dle § 118a platí v přípravném jednání obdobně. Během přípravného jednání mohou účastníci projednávané věci uzavřít soudní smír, stejně jako při jednání ve věci samé.⁴⁵

Ustanovení § 114c přenechává účastníkům řízení velkou míru procesní zodpovědnosti za své povinnosti, které jsou na ně během přípravného jednání kladeny. V řízení tak za splnění určitých podmínek dochází ke koncentraci řízení, popřípadě při nesplnění určitých procesních povinností (nedostavení se k přípravnému jednání) některého z účastníků dochází pro něj k nepříznivým následkům.

3.2.1 Podmínky pro nařízení přípravného jednání

Soud může nařídít a provést přípravné jednání za splnění těchto kumulativních podmínek:

a) Ve věci samé nelze rozhodnout bez nařízení jednání

Pokud by spor mohl být vyřešen bez nařízení jednání, ať už za situace dle § 115a, kdy by se na tom účastníci dohodli a soud by mohl rozhodnout na základě účastníky předložených důkazů, nebo za situace vydání rozhodnutí ve zkráceném řízení ve formě platebního, směnečného či šekového platebního rozkazu, bylo by nařízení přípravného jednání nadbytečné směřující k prodlužování řízení, což by bylo v rozporu s účelem přípravného jednání a se zásadou hospodárnosti řízení vůbec.

b) Jednání se nepodařilo nebo nemohlo být připraveno postupem dle § 114a odst. 2

Soud nařídí přípravné jednání dle § 114c, pokud postup dle § 114a již sice využil, ale ten nevedl k náležité přípravě jednání ve věci samé. Druhou možností je, že soud dospěje

---

⁴⁴ Sněmovní tisk 478/0: vládní návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a dalších souvisejících zákonů.

⁴⁵ DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I...*, s. 800-801.

k závěru, že jednání nemůže být náležitě připraveno bez kontaktu se stranami sporu a postup dle § 114a ani nevyužije.

c) Soud nevyžil možnost použití kvalifikované výzvy dle § 114b

Použití kvalifikované výzvy a následné nařízení přípravného jednání soudem je vyloučeno. Opačný postup možný je, respektive kvalifikovanou výzvu může soud použít během přípravného jednání, neboť zákonem je, dle § 114b odst. 3, soudu zapovězeno pouze vydat kvalifikovanou výzvu po přípravném jednání, stejně jako ji i jenom doručit.

d) Přípravné jednání se nejeví vzhledem k okolnostem sporu neúčelným

Neúčelnost je neurčitý právní pojem, který musí soud posoudit v kontextu s řešeným případem před nařízením přípravného jednání. Je tedy na jeho uvážení, zda-li se v souvislosti se známými skutečnostmi jeví nařízení přípravného jednání účelným. Tato neurčitost právního pojmu však může v budoucnu vést k velkému množství podávaných opravných prostředků proti rozhodnutí, vydaných na základě fikce uznání dle § 114c odst. 6, popř. proti rozhodnutí soudu o zastavení řízení dle § 114c odst. 7, stejně jako tomu bylo u kvalifikované výzvy.⁴⁶ Bude tedy záležet na Nejvyšším soudu, jak si poradí při výkladu tohoto pojmu a jak velkou míru volnosti při výkladu pojmu účelnost přenechá nižším soudům.

Přípravné jednání lze nařídit na rozdíl od kvalifikované výzvy i v řízeních, uvedených v § 120 odst. 2. Postup soudu, práva a povinnosti účastníků jsou zde ovšem rozdílné. Na tato řízení se nevztahují ustanovení o koncentraci řízení (účastníci tak mohou tvrdit další skutečnosti a navrhovat důkazy k jejich prokázání i po přípravném jednání a v rámci odvolacího řízení) a o negativních následcích, souvisejících s nedostavením se účastníků řízení k přípravnému jednání.

3.2.2 Předvolání k přípravnému jednání

K přípravnému jednání soud předvolá dle § 114c odst. 2 účastníky a jejich právní zástupce, popř. i jiné osoby, jejichž přítomnost by byla potřebná.⁴⁷ Soud musí doručit předvolání všem osobám do vlastních rukou bez možnosti náhradního doručení, čímž je sledováno, aby mohl být skutečně realizován účel přípravného jednání. Účastníci řízení musí být navíc předvoláni k přípravnému jednání nejméně dvacet dnů předem, aby se mohli na přípravné jednání náležitě připravit.

---

⁴⁶ O negativních následcích nedostavení se k přípravnému jednání dle § 114c odst. 6, 7 viz níže.

⁴⁷ Zákon výslovně neuvádí, o které osoby se jedná, ale v úvahu připadá např. tlumočník, je-li potřeba.

Zákon stanoví, že k přípravnému jednání soud předvolá účastníky i jejich zástupce.⁴⁸ Otázkou tedy je, zda-li nastanou pro účastníka řízení negativní následky, související s jeho nedostavením se k přípravnému jednání, pokud se na jednání dostaví pouze jeho zástupce, k čemuž tato právní úprava dle § 114c odst. 2 navádí. Dle § 50b odst. 1, pokud má účastník zástupce, doručuje se pouze zástupci. V odst. 4 téhož ustanovení jsou vymezeny výjimky, kdy se doručuje i účastníkovi. Přípravné jednání mezi nimi není a dle mého názoru nemůže být podřazeno ani pod výjimku uvedenou v § 50b odst. 4 písm. a)^{49,50}, neboť úkony, které se během přípravného jednání provádí, může místo účastníka řízení vykonávat i někdo jiný než on sám (ať už advokát nebo zmocněnec s plnou procesní mocí). I kdybychom připustili, že předvolání k přípravnému jednání je nutné doručit účastníkovi i jeho zástupci, byla by jejich nutná společná přítomnost proti vztahu, který mezi sebou procesní plnou mocí uzavřeli. Navíc přípravné jednání se od jednání ve věci samé příliš neliší a během jednání ve věci samé se vyžaduje přítomnost zastoupeného účastníka jenom výjimečně (např. § 131 odst. 2). Z těchto důvodů si myslím, že by účast zástupce při přípravném jednání bez samotného účastníka řízení neměla vést k negativním následkům, spojených s jeho nepřítomností. De lege ferenda bych doporučoval zvolit upřesňující úpravu daného ustanovení, aby bylo jasné, čeho se snažil zákonodárce dosáhnout zakotvením předvolání účastníků řízení i jejich zástupců, popřípadě přidat přípravné jednání mezi jednu z výjimek v § 50 odst. 4. V opačném případě bude současná úprava matoucí a může vést k rozdílným rozhodnutím soudů v souvislosti s negativními následky nedostavení se k přípravnému jednání, pokud se dostaví pouze zástupce bez účastníka sporu, kterého zastupuje.

Soud by měl v usnesení o nařízení přípravného jednání poučit účastníky i jejich zástupce o následcích nedostavení se k přípravnému jednání, což vyplývá z § 114c odst. 6 a 7. Jaroslav Bureš uvádí, že předvolání by mělo obsahovat i poučení o účastnických povinnostech tvrzení rozhodných skutečností a označení důkazů k jejich prokázání do konce přípravného jednání a že na pozdější tvrzení a navržené důkazy nebude brán zřetel. Poučení o těchto následcích skončení přípravného jednání zákonem soudu ukládá v § 114c odst. 5, ale pouze před skončením přípravného řízení. Poučovací povinnost soudu ohledně koncentrace řízení již v předvolání k přípravnému jednání vyplývá dle J. Bureše z obecné poučovací povinnosti soudu dle § 5. Má-li účastník dostát své povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní

---

⁴⁸ Soud v této fázi řízení bude ve většině případů znát pouze zástupce na straně žalobce.

⁴⁹ Pisemnost se doručuje rovněž účastníkovi, má-li se účastník osobně dostavit k výslechu nebo jinému úkonu soudu nebo má-li něco jiného v řízení osobně vykonat.

⁵⁰ S tímto názorem se vyslovil BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I...*, s. 803.

při přípravném jednání, pak si musí být předem vědom toho, co od něho soud při přípravném jednání očekává, zejména však skutečnosti, že koncentrace řízení nastává ke skončení přípravného jednání.⁵¹

3.2.3 Následky nedostavení se k přípravnému jednání

K dosažení účelu přípravného jednání je potřeba zajistit přítomnost všech účastníků projednávané věci. K jejich účasti přispívá kromě nejméně dvacetidenní lhůty k předvolání i hrozba negativními následky nedostavení se k přípravnému jednání, uvedené v zákoně. Zákon rozlišuje rozdílné následky spojené s nepřítomností žalovaného v § 114c odst. 6 (vydání rozsudku pro uznání na základě fikce uznání nároku žalovaným) a s nepřítomností žalobce v § 114c odst. 7 (vydání usnesení o zastavení řízení).

Soud vydá rozsudek pro uznání nároku žalovaným na základě fikce uznání nároku, pokud se žalovaný k přípravnému jednání nedostaví bez předchozí omluvy z důležitých důvodů, ačkoliv byl k jednání řádně předvolán v předstihu nejméně dvacet dní a o negativním následku své nepřítomnosti byl v předvolání poučen. Soud nemůže vydat rozsudek pro uznání ve věcech, ve kterých nelze uzavřít smír (dle § 99 odst. 1 a 2) a ve věcech, uvedených v § 120 odst. 2. V případě neúčasti žalovaného ve věcech, ve kterých nelze uzavřít smír (a která zároveň nespádají pod výjimky z § 120 odst. 2), nemůže sice dojít k fikci uznání nároků, ale vzhledem k tomu, že v těchto věcech může dojít ke koncentraci řízení dle § 114c odst. 5, žalovaný stejně nebude mít v řízení úspěch, neboť nebude moci kvůli koncentraci řízení poskytnout soudu svá skutková tvrzení a důkazy k jejich prokázání.⁵² Dle zákona má před rozsudkem pro uznání přednost usnesení o zastavení řízení nebo o odmítnutí žaloby.⁵³ Podmínky pro vznik fikce uznání nároku žalovaným a pro vydání rozsudku pro uznání, založeným na základě fikce, jsou skoro shodné s podmínkami u téhož institutu, použitého u kvalifikované výzvy dle § 114b, proto ve zbytku odkazují na výklad o kvalifikované výzvě.

Hlavní rozdílem fikce uznání nároku při nedostavení se žalovaného dle § 114c odst. 6 od kvalifikované výzvy dle § 114b odst. 5 je rozdílné porušení procesních povinností. U kvalifikované výzvy je žalovaný sankcionován vznikem fikce uznání nároku za nevyjádření se k výzvě dle § 114b a u přípravného jednání dle § 114c je to nedostavení se k němu. Dle názoru J. Bureše se ustanovení o nedostavení se žalovaného k přípravnému jednání dotýká jak

---

⁵¹ BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I...*, s. 803.

⁵² HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení...*, s. 91-92.

⁵³ Což vyplývá ze samotné povahy daných usnesení a jejich předností před meritorním rozhodnutím.

předpokladů pro vydání rozsudku pro uznání dle § 153a n., tak rozsudku pro zmeškání dle § 153b n. Proto je potřeba zkoumat důvodnost omluvy žalovaného z přípravného jednání totožně, jak to činí judikatura, zabývající se splněním podmínek pro vydání rozsudku pro zmeškání. Podobně by tak měla být hodnocena i včasnost podání omluvy soudu.⁵⁴ Omluva žalovaného je přitom z hlediska § 153b odst. 1 důvodná, jestliže tvrdí takové skutečnosti, které jsou způsobilé jeho neúčast u jednání soudu omluvit, není třeba, aby tvrzené důvody ještě před prvním jednáním také prokázal. K tomuto názoru přistoupil Nejvyšší soud, který se touto otázkou zabýval v jednom ze svých prvních rozhodnutí, týkající se přípravného jednání od účinnosti souhrnné novely OSŘ z. č. 7/2009 Sb.⁵⁵ Protože zákon nepamatuje, stejně jako u kvalifikované výzvy, na situace, kdy důvod nedostavení se žalovaného k přípravnému jednání mu bránil i k podání důvodné omluvy z jednání soudu a v souvislosti s podobností fikce nedostavení se k přípravnému jednání s institutem rozsudku pro zmeškání (zmešká-li žalovaný první jednání ve věci), bylo by vhodné de lege ferenda změnit zákonnou úpravu ve prospěch rozsudku pro zmeškání, namísto rozsudku pro uznání, založeném na fikci uznání nároku žalovaným za situace, kdy se nedostaví k přípravnému jednání.

Podmínkami pro zastavení řízení soudem pro nepřítomnost žalobce jsou řádná předvolání k přípravnému jednání nejméně ve dvacetidenní lhůtě předem, žalobce se včas soudu z důležitého důvodu neomluvil, jedná se o jednání ve věci neuvedené v § 120 odst. 2 a žalobce musí být o tomto následku v předvolání k přípravnému jednání poučen. Již zde není podmínka, že nelze použít zastavení řízení ve věcech, ve kterých nelze uzavřít smír dle § 99. Zastavení řízení totiž není meritorním rozhodnutím (nenastává zde překážka rei iudicatae), proto lze použít i ve věcech, ve kterých není smírné řešení možné pro povahu dané věci. Lze tak zastavit řízení o rozvodu manželství, či zrušení registrovaného partnerství pro nepřítomnost žalobce. Za situace, kdy byl většinou za nesplnění procesních povinností sankcionován pouze žalovaný, se zastavení řízení jeví jako významný posun k zásadě rovnosti účastníků. Zastavení řízení, na rozdíl od rozsudku pro uznání, není meritorním rozhodnutím, ale rozhodnutím procesní povahy, následky jsou zde tedy pro porušení procesních povinností stran řízení rozdílné. Proto je na zvážení, zda-li by nemělo být použito místo zastavení řízení jiné řešení, které by následky nedostavení se některé ze stran vyrovnalo. De lege ferenda přichází v úvahu již zmíněné zamítnutí žaloby rozsudkem pro zmeškání přípravného jednání žalobcem, čímž by byla položena překážka věci již jednou rozhodnuté.⁵⁶

---

⁵⁴ BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I...*, s. 805.

⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. února 2011, sp. zn. 28 Cdo 4084/2010.

⁵⁶ Jak ve své práci navrhuje Petr Lavický. In LAVICKÝ, Petr. *Zmeškání účastníka...*, s. 412-413.

Pokud se k řízení nedostaví žalobce a ani žalovaný, zákon výslovně situaci neřeší. Vzhledem k tomu, že § 114c odst. 6 výslovně dodává k fikci uznání nároku žalovaným při jeho nepřítomnosti, že zastavení řízení soudem má přednost před rozsudkem pro uznání, tak by soud měl řízení zastavit, protože zastavení řízení pro nepřítomnost žalobce by mělo mít dle zákonného znění přednost. A. Winterová je odlišného názoru. Podle její úvahy se následky nedostavení se všech účastníků řízení vzájemně vyruší a soud se bude muset pokusit připravit jednání jinak, popřípadě nařídit první jednání ve věci samé.⁵⁷

3.2.4 Průběh přípravného jednání

§ 114c odst. 3 písm. a), b), c), d) uvádí demonstrativně, jaké úkony jsou během přípravného jednání činěny. Předseda senátu zejména tedy objasní v součinnosti s účastníky řízení splnění podmínek řízení (nedostatek podmínek řízení by měl za následek nemožnost vydání rozhodnutí ve věci samé), popřípadě přijme opatření k odstranění zjištěného nedostatku podmínek řízení. Podmínky řízení zkoumá soud dle § 103 kdykoliv během řízení. Výjimkou je splnění podmínky místní příslušnosti, kterou dle § 105 odst. 1 zkoumá pouze do skončení přípravného jednání, pokud proběhlo. Soud vyzve účastníky, aby doplnili do protokolu svá skutková tvrzení a návrhy na provedení důkazů k jejich prokázání (§ 118a zde platí obdobně) a aby splnili své další procesní povinnosti, zároveň poskytuje účastníkům patřičná poučení. Soud by se měl pokusit i o smírné vyřešení věci dle § 99. Trochu nadbytečně zákonodárce přidal do demonstrativního výčtu i možnost předsedy senátu, aby uložil účastníku řízení další procesní povinnosti, vedoucí k dosažení účelu jednání, neboť již tak učinil v § 114c odst. 3 písm. b). Jednotlivé úkony v přípravném jednání mají sloužit k tomu, aby mohlo být rozhodnuto o věci v jediném nařízeném jednání, samozřejmě pokud řízení neskončilo jinak, např. uzavřením smíru dle § 99.

Procesní povinnosti jsou účastníci povinni splnit do konce přípravného jednání, neboť okamžikem skončení přípravného jednání dochází ke koncentraci řízení a k pozdějším skutečnostem a návrhům soud nebude přihlížet. Výjimkou z této koncentrace řízení je možnost soudu z důležitých důvodů na návrh účastníka řízení posunout okamžik koncentrace maximálně až o třicet dní k doplnění tvrzení o skutečnostech rozhodných pro věc, k podání návrhů na provedení důkazů a ke splnění dalších procesních povinností. Soud musí posoudit, zda-li důvod, který vede účastníka řízení k podání návrhu na prodloužení lhůty ke splnění jeho procesních povinností, není proti účelu přípravného jednání a vzhledem k povaze

---

⁵⁷ WINTEROVÁ, Alena. Přípravné jednání v civilním soudním řízení. *Právní fórum*, 2009, roč. 6, č. 1, s. 229.

dotčené povinnosti je prodloužení pochopitelné (např. složitost skutkového stavu a jeho prokázání navrhovanými důkazy).⁵⁸ Prodloužení lhůty tedy není pro předsedu senátu povinností, ale záleží na jeho úvaze.

Odložení okamžiku koncentrace působí nejenom vůči účastníku, jehož návrhu bylo vyhověno, ale účinky prodloužení lhůty ke splnění procesních povinností působí i vůči ostatním účastníkům řízení, což vyplývá ze zákonného znění. V případě, že účastník sporného řízení doplní svá skutková tvrzení, nebo navrhne další důkazy k prokázání svých tvrzení (samozřejmě i když své procesní povinnosti nesplní), dojde uplynutím lhůty ke koncentraci řízení. Nastává otázka, jak mohou ostatní účastníci sporu reagovat na nové skutečnosti a důkazy uvedené protistranou v dodatečné lhůtě, když došlo jejím uplynutím ke koncentraci řízení a účastníci neměli dostatek času k úkonům na obranu svých zájmů. Jedinou možností se zdá být podřazení této situace pod některou z výjimek koncentrace řízení, uvedenou v § 118b odst. 1. k čemuž směřuje ustanovení § 114c odst. 5.⁵⁹ Tímto postupem ale přípravné jednání neplní svůj účel, kterým má být řádná příprava věci pro vydání rozhodnutí ve věci při prvním nařízeném jednání, neboť soud musí následně zkoumat možnost podřazení nových skutkových tvrzení a návrhů důkazů pod jednu z výjimek z koncentrace řízení a věc je dále projednávána již v jednání o věci samé dle § 115 n. De lege ferenda by bylo vhodné doplnit zákonnou úpravu přípravného jednání o ustanovení, řešící tyto situace nejlépe tak, aby protistrana mohla uvádět v určité lhůtě své prostředky obrany po seznámení se s novými skutečnostmi, které účastník doplnil na základě jeho předchozí žádosti, schválené soudem dle § 114c odst. 4, jak ve své publikaci uvádí K. Hamuľáková.^{60, 61}

U složitějších případů nemusí čas soudem vyhrazený k přípravnému jednání postačovat k úplnému vyjasnění skutkového stavu. Zákon na tyto situace nepamatuje, proto praxe i teorie přišla s několika možnými postupy, jak by měl soud v daných situacích postupovat. K. Svoboda většinu postupů shrnuje ve svých odborných článcích⁶²

---

⁵⁸ MACKOVÁ, Alena. In ŠKÁROVÁ, Marta a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou. 4. aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2009.* Praha: Linde Praha, 2009, s. 266.

⁵⁹ Ke skutečnostem uvedeným a k důkazům označeným po skončení přípravného jednání, popřípadě po uplynutí lhůty podle odstavce 4 věty druhé, může být přihlédnuto jen za podmínek uvedených v § 118b odst. 1.

⁶⁰ HAMUĽÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení...*, s. 87.

⁶¹ Dle názoru F. Ištvánka lze de lege lata poskytnout na návrh protistrany další dodatečnou lhůtu k doplnění skutkových tvrzení a návrhů důkazů v souvislosti s obranou proti skutečnostem, které účastník v dodatečné lhůtě doplnil. IŠTVÁNEK, František. In DAVID, Ludvík a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. I. díl.* 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. s. 551. Uvedené řešení nemá dle mého názoru nemá oporu v zákoně, který v § 114c odst. 4, 5 jasně hovoří pouze o jediné poskytnuté lhůtě a o použití dalších skutkových tvrzení a důkazů v souvislosti s výjimkami z koncentrace řízení.

⁶² SVOBODA, Karel. Pár poznámek k novému režimu koncentrace civilního sporu. *Bulletin advokacie*, 2009, roč. 18, č. 11, s. 38-39. a SVOBODA, Karel. Souhrnná novela občanského soudního řádu – jak funguje v praxi. *Právní fórum*, 2009, roč. 6, č. 10, s. 437-438.

Přerušeni řízení je prvním z nich. Pokud soud nestihne učinit veškeré úkony potřebné k náležité přípravě jednání dle § 114c, měl by jej přerušit s tím, že v něm bude pokračovat v jiném termínu. Přípravné jednání tak může být přerušováno do té doby, než bude věc dostatečně jasná (současně bude posunován okamžik koncentrace řízení) a soud bude moci vydat rozhodnutí v jediném nařízeném jednání. Varianta přerušeni přípravného jednání sleduje sice správný cíl, a to řádnou přípravu jednání, ale nemá oporu v zákoně, který institut přerušeni jednání nezná. Praxe dovodila, že přerušeni jednání se používá např. při přestávce na oběd nebo z neočekávaných závažných důvodů, jako nenadálá indispozice některého z účastníků řízení. Přerušeni jednání pak trvá pouze po dobu přestávky, popřípadě do doby, než odpadne překážka, kvůli které bylo jednání přerušeno. Vzhledem k tomu, že koncentrace řízení nepostihuje pouze účastníky, ale i samotný soud, může se jevit přerušeni jednání jako obcházení smyslu zákona, kdy bude záležet pouze na soudu, kdy dojde k okamžiku řízení, který může být soudem svévolně oddalován.

Soud by měl dle dalšího názoru nařídit přípravné jednání na delší časový úsek nebo na více termínů. Měl by brát v potaz složitost dané věci (dle obsahu spisu) a po vlastní úvaze rozvrhnout přípravné jednání na takový časový úsek, ve kterém by měl být schopen vyhovět účelu přípravného jednání. Tento postup je teoreticky možný a zákonu neodporuje. Účastníci jsou dopředu obeznámeni s termíny přípravného jednání a mají možnost si vyhradit čas a připravit se na přípravné jednání. Pro soudce je ale dané řešení neúnosně časově náročné, protože předpokládá velký výběr volných termínů, určených k jednání.

Karel Svoboda navrhl vlastní řešení, ve kterém soud přípravné jednání nařídí pouze na jeden termín, ale určí pro něj přiměřenou dobu, která na základě vlastní úvahy (dle obsahu spisu) bude potřeba k přípravě jednání. Pokud se soudu nepodaří připravit jednání dle § 114c tak, aby mohlo být rozhodnuto při jediném nařízeném jednání, poskytne účastníkům na konci přípravného jednání poučení o svém předběžném skutkovém a právním náhledu na věc dle § 118a odst. 1-3 (materiální podmínka koncentrace) jen ohledně skutečností, které byly během přípravného jednání probrány. Zároveň musí účastníky v tomto okamžiku poučit o následcích koncentrace řízení dle § 114c odst. 5 (formální podmínka koncentrace). Koncentrace může dle K. Svobody nastat pouze splněním formální i materiální podmínky. Koncentrace nastane tedy jen u probraných skutečností, u zbylých skutečností bude platit, že účastníci řízení nemohli bez své viny uvést svá tvrzení a návrhy důkazů k jejich prokázání. Podřazuje je tedy pod jednu z výjimek z koncentrace řízení, uvedených v § 118b odst. 1. Skutkový a právní náhled na zbylé skutečnosti poskytne soud účastníkům řízení poté, co budou projednány již při řádném ústním jednání ve věci samé dle § 115n. Ke koncentraci u zbylých skutečností

dojde skončením prvního jednání ve věci, popřípadě uplynutím lhůty poskytnuté soudem k doplnění důkazů o zbylých skutečnostech (o čemž musí být účastníci znovu poučeni). Postup navržený K. Svobodou je tedy založen na jeho teorii přípustnosti koncentrace řízení splněním podmínek formálního i materiálního poučení účastníků soudem. Jinak řečeno, nedostatek formálního i materiálního poučení by vedl k prolomení koncentrace řízení. Přitom zákon jasně definuje výjimky z koncentrace řízení, ale nedostatek materiálního poučení účastníkům řízení dle § 118a odst. 1-3 výjimkou z koncentrace řízení není.⁶³ Dle § 118 b odst. 1 je výjimkou z režimu koncentrace řízení pouze § 118a odst. 2 (skutečnosti a důkazy uvedené účastníkem řízení, když soud posoudí po právní stránce věc jinak a vyzve účastníka řízení k doplnění), což není případ uvedeného řešení problému nedostatku časového rozsahu přípravného jednání. Proto je uvedený postup, který nemá ani oporu v zákoně, nevhodný.

Poslední možné řešení nedostatečného časového rámce pro přípravné jednání je jeho odročení.⁶⁴ Soud by tak jednání nepřerušil, ale odročil na přípravné jednání nové. Zákon upravuje pouze variantu odročení jednání ve věci samé v § 119, speciální úprava pro přípravné jednání ale chybí. Dle mého názoru je možné ustanovení o odročení jednání extenzivně vztáhnout na přípravné jednání. Nedostatkem tohoto řešení je ale povinnost soudu zachovat dvacetidenní lhůtu pro předvolání účastníků řízení k dalšímu přípravnému jednání, což má za následek prodlužování přípravy jednání a tudíž vede k průtahům v řízení, které se přiči účelu přípravného jednání.

Zákonodárce pravděpodobně nepočítal s možností, že by jediné přípravné jednání nemuselo stačit k přípravě jednání. Všechny postupy výše popsané tedy reagují na nastalou situaci dle současného znění zákona. Existují argumenty pro i proti jejich použití. De lege ferenda se přikláním k přidání možnosti odročení přípravného jednání na další termín do znění zákona. Odročení přípravného jednání by dle mého názoru mělo být zpracováno tak, aby nedocházelo ke zbytečným průtahům v řízení a tudíž by mělo dojít k určení kratší než nejméně dvacetidenní lhůty k předvolání účastníků, neboť účastníci by měli být připraveni již na první přípravné jednání. Proto by jim měla být poskytnuta pouze lhůta, aby si mohli objektivně udělat čas na další přípravné jednání.⁶⁵ Soud by měl být omezen v důvodech, kvůli kterým lze přípravné jednání odročit, konkrétně přichází v úvahu jako důvod pro odročení přípravného jednání situace, kdy soud nestihnul s účastníky probrat všechny pro spor důležité skutečnosti. Koncentrace řízení by pak tedy nastala až okamžikem skončení posledního

---

⁶³ O výjimkách z koncentrace řízení dle § 114c i § 118 b viz níže.

⁶⁴ K čemuž se přiklání K. Hamuláková in HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení...*, s. 89.

⁶⁵ Nejméně pětidenní lhůta uvedená v § 119 odst. 2 se zdá být dostatečná.

odročeného přípravného jednání. Do doby novelizované úpravy přípravného jednání bude tedy záležet na konkrétních soudcích, jak se k přípravnému jednání postaví a který z postupů si v případě, že jediné nařízené přípravné jednání bude nedostatečné, vyberou. Pokud by nebyla upřesněna úprava přípravného jednání, bylo by vhodné, aby k dané problematice vydal své sjednocující stanovisko Nejvyšší soud, neboť postup soudu by měl být pro účastníky řízení předvídatelný.

3.2.5 Výjimky z koncentrace řízení dle § 114c (platné i dle § 118b)

Účastníci řízení mohou uvádět rozhodné skutečnosti a navrhopvat důkazy k jejich prokázání do skončení přípravného jednání, popřípadě do uplynutí lhůty soudem poskytnuté k jejich doplnění (nejvýše třicetidenní) na návrh jednoho z účastníků. Zákon předpokládá určité situace, za kterých je při splnění zákonem stanovených podmínek zásada koncentrace prolomena a účastníci mohou uvádět skutková tvrzení a navrhopvat důkazy k jejich prokázání i po přípravném řízení, popřípadě po prvním jednání ve věci, avšak pouze do vyhlášení rozhodnutí na základě § 119a. Po vyhlášení rozhodnutí smí soud přihlédnout ke skutečnostem a důkazům za splnění podmínek, obsažených v § 205a. Zákonodárce výjimky z koncentrace řízení zakotvil společně pro přípravné jednání i pro první jednání ve věci samé v § 118b odst. 1,⁶⁶ neboť jsou pro tyto instituty obsahově stejné. Výjimkami z koncentrace řízení jsou:

a) **Skutečnosti nebo důkazy jimiž má být zpochybněna věrohodnost důkazních prostředků**

Důkazní prostředky soud dle § 132 hodnotí na základě své vlastní úvahy a to jednotlivě a zároveň všechny společně ve vzájemné souvislosti, čímž je vyjádřena zásada volného hodnocení důkazů. Volné hodnocení se však týká pouze pravdivosti důkazních prostředků (součástí posuzování pravdivosti důkazu je i posuzování jeho věrohodnosti), zatímco závažnost důkazu, zda-li má daná prokázaná skutečnost nějaký dopad na projednávanou věc, je otázkou právního hodnocení. Volnému hodnocení důkazu nepodléhá ani zákonnost důkazu, tedy jestli daný důkaz nebyl získán v rozporu se zákonem. Soud je při posuzování závažnosti a zákonnosti důkazu vázán zněním zákona a nejedná se o volné hodnocení důkazu.⁶⁷

Hodnocení pravdivosti důkazních prostředků, při kterém soud zjišťuje, zda-li jsou skutečnosti zjištěné z důkazního prostředku pravdivé, je zcela na úvaze soudu, protože postup

---

⁶⁶ O koncentraci řízení dle § 118b odst. 1 a o specifických výjimkách z této koncentrace pojednává následující kapitola.

⁶⁷ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní...*, s. 249.

soudu nemůže s ohledem na ohromné množství rozličných případů zákon upravit. Při posuzování pravdivosti důkazu soudem je předpokládáno, že dojde i k jeho hodnocení v otázce věrohodnosti. Pojem věrohodnost není v zákoně nikde definován a proto je tento termín vymezen v judikatuře soudů. Pojmem věrohodnost se zabývá ve své práci R. Šínová, která uvádí, že pojem věrohodnost důkazu není jenom pojmem civilně procesním, ale pojmem i ve formálně logickém smyslu a rozlišuje pět kritérií pro posouzení věrohodnosti důkazu. Jsou jimi spolehlivost zdroje – reputace (reputation), schopnost vnímat skutečnosti (ability to see), osobní zájem na výsledku řízení – tzv. vložený zájem (vested interest) znalosti o odborných skutečnostech (expertise) a neutralita (neutrality). Tato kritéria jsou nazývána zkratkou RAVEN.⁶⁸

Nejvyšší soud interpretoval pojem zpochybnění věrohodnosti důkazního prostředku v souvislosti s § 205a odst. 1 písm. c), protože i zde se objevuje tento institut jako jedna z výjimek z principu neúplné apelace, kterým se řídí odvolací řízení (nemožnost použití nových důkazů, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně). Dle Nejvyššího soudu je pojem zpochybnění věrohodnosti důkazních prostředků prokázání takových skutečností, které vyvrací závěry soudu prvního stupně, ke kterým dospěl ohledně věrohodnosti nebo naopak o nevěrohodnosti použitých důkazních prostředků. Zpochybněním věrohodnosti může být i prokázaná skutečnost, která může ovlivnit ve spojitosti s již známými skutečnostmi hodnocení již provedených důkazních prostředků. Zpochybněním ale nejsou skutková tvrzení a důkazy, jejichž použitím by mohl být skutkový stav zjištěn jinak než soudem prvního stupně, protože se již nejedná o zpochybnění důkazních prostředků, ale o požadavek, aby odvolací soud znovu zjistil skutkový stav na základě nových skutečností a důkazů, což je v rozporu se systémem neúplné apelace, kterým se odvolací řízení řídí.⁶⁹ Jednou výjimkou z koncentrace řízení jsou skutečnosti nebo důkazy, které nemohl účastník bez své viny včas uvést, tato výjimka ale v systému neúplné apelace odvolacího řízení neexistuje. Proto Ústavní soud v jednom ze svých nálezů⁷⁰ posoudil nové důkazy, které účastník nemohl bez své viny uvést, jako výjimku dle § 205a odst. 1 písm. c), tedy jako zpochybnění věrohodnosti důkazů, protože jinak by bylo jedinou možností obrany v takovém případě podat namísto odvolání (řádný opravný prostředek) návrh na obnovu řízení na základě § 228 odst. 1 písm. a) (mimořádný opravný prostředek), čímž došlo podle něj při rozhodování obecných soudů

---

⁶⁸ ŠÍNOVÁ, Renata. Věrohodnost důkazních prostředků. In HAMULÁK, Ondrej (ed). *Debaty mladých právníků 2007*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 12.

⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. července 2003, 21 sp. zn. Cdo 818/2003.

⁷⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 7. února 2006, sp. zn. IV. ÚS 125/05.

k porušení ústavního práva účastníka na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.⁷¹ Ústavní soud v pozdějších rozhodnutích již ale posuzuje zpochybnění věrohodnosti důkazních prostředků stejně jako Nejvyšší soud.⁷² Věrohodnost důkazního prostředku se dotýká všech druhů důkazních prostředků, jako příklady posuzování věrohodnosti či nevěrohodnosti důkazních prostředků se uvádějí např. falzifikovaná listina, svědek vypovídající o skutečnostech pod pohrůžkou násilí, či úplatný znalec při vypracovávání svého posudku.⁷³

b) Skutečnosti nebo důkazy nastaly až po přípravném jednání

Účastník řízení může uvádět nové skutečnosti a navrhopvat k jejich prokázání důkazy i po skončení přípravného jednání, kterým nastává okamžik koncentrace řízení. Pokud nové skutečnosti nastaly až po prvním jednání ve věci, výjimka z koncentrace řízení se uplatní i zde pro tyto případy, neboť fakticky nastaly zároveň i po přípravném jednání, což vyplývá ze zákonného znění § 118b odst. 1.

Situace, kdy přípravné jednání neproběhne a nové skutečnosti nastanou až po prvním jednání, nejsou zákonem řešeny. Záměr zákonodárce pravděpodobně nespočíval v úmyslu uškodit účastníku řízení tím, že by nemohl v rámci výjimek z koncentrace řízení uvést skutečnosti a důkazy, které nastaly až po prvním jednání ve věci. Jinak by tato výjimka z koncentrace řízení nebyla poskytnuta ani po přípravném jednání. Že se patrně nejedná o úmysl zákonodárce je dále patrný i z ustanovení § 250d odst. 1, týkající se řízení, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem. Zákon v daném ustanovení upravuje obdobně jako v § 118b okamžik koncentrace řízení a to k okamžikům skončení přípravného jednání dle § 114c, nebo pokud se nekonalo tak ke skončení prvního jednání ve věci. I zde zákonodárce určil výjimky z koncentrace řízení velmi podobně s výjimkou, týkající se právě skutečností a důkazů, které nastaly až po přípravném jednání, neboť dle § 250d odst. 1 se výjimka z koncentrace řízení týká skutečností a důkazů, které nastaly až po prvním jednání ve věci. Ustanovení o koncentraci řízení ve věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem, tak trpí opačným nedostatkem, protože neupravuje situaci, kdy skutečnosti a důkazy nastaly již po přípravném jednání v případě, že se konalo.

---

⁷¹ Problematikou se zabývá K. Hamuláková, která shledává postup Ústavního soudu jako obcházení zákona, více in HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení...*, s. 100-101.

⁷² Usnesení ústavního soudu ze dne 14. února 2008, sp. zn. II.ÚS 1669/07 nebo Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. července 2008, sp. zn. III.ÚS 1325/08.

⁷³ BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I...*, s. 842, shodně např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. května 2008, sp. zn. 22 CDO 986/2006 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. května 2009, sp. zn. 30 CDO 2310/2007.

I v případě, že se konalo přípravné jednání v řízeních dle části páté a nové skutečnosti a důkazy nastaly až po prvním jednání ve věci, by se uvedená výjimka z koncentrace řízení neměla použít. Poněvadž pokud bychom zvolili možnost, že po prvním jednání výjimku uvedenou výjimku z koncentrace využít lze, rozdělili bychom řízení podle aplikace výjimky z koncentrace řízení na dva úseky, přičemž na mezidobí mezi přípravným jednáním a skončením prvního jednání bychom si museli vypomoci jiným způsobem (viz výklad dále). Dvojí metr při posuzování aplikace popisované výjimky z koncentrace je nevyhovující a proto, pokud by v řízeních dle části páté nastaly nové skutečnosti a důkazy po provedeném přípravném jednání, měly by se posuzovat společně, i když fakticky nastanou až po prvním jednání ve věci.

Řešení problému dle K. Hamulákové je dvojí a to buď s pomocí analogie vztáhnout výjimku z koncentrace řízení i na skutečnosti a důkazy, které nastaly po prvním jednání ve věci v případě § 118b, popřípadě na skutečnosti a důkazy, které se vyskytly již po přípravném jednání dle § 250d. Druhou možností je podřazení situací výše zmíněných pod jinou, již zákonem upravenou výjimku z koncentrace řízení a to pod skutečnosti a důkazy, které nemohl účastník bez své viny včas uvést.⁷⁴ Z důvodů výše uvedených se mi nedostatek zákonné úpravy této výjimky z koncentrace řízení jeví jako pouhá nedbalost, a proto by měl být de lege ferenda napraven upřesněním obou ustanovení tak, aby se výjimka vztahovala i na nové skutečnosti a důkazy, které se objevily po prvním jednání ve věci, respektive po přípravném jednání v případě řízení ve věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem dle části 5. OSŘ.

c) Skutečnosti nebo důkazy, které nemohl účastník bez své viny včas uvést

Vzhledem k tomu, že k výjimkám z koncentrace řízení neexistuje prozatím relevantní judikatura, tak stejně jako v případě otázky věrohodnosti důkazních prostředků interpretoval Nejvyšší soud sousloví skutečnosti nebo důkazy, které nemohl účastník bez své viny včas uvést ve spojitosti s jiným ustanovením OSŘ. Podobné slovní spojení se totiž objevuje v souvislosti s obnovou řízení v § 228 odst. 1 písm. a). Dle Nejvyššího soudu jsou to takové skutečnosti a důkazy k jejich prokázání, o kterých účastník nevěděl, a ani jinak nesplnění své povinnosti, tuto skutečnost tvrdit a nabízet o ní důkazy z procesního hlediska, nezavinil.⁷⁵

---

⁷⁴ Uvedená řešení in HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení...*, s. 102-104.

⁷⁵ Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2003, sp. zn. 28 Cdo 321/2003 shodně s usnesením Nejvyššího soudu ze dne 18. května 2010, sp. zn. 23 Cdo 3348/2009.

d) Skutečnosti nebo důkazy, které účastníci uvedli poté, co byl některý z nich vyzván k doplnění rozhodujících skutečností dle § 118a odst. 2

Ustanovení § 118a odst. 2 upravuje výzvu soudu vůči účastníkům řízení k doplnění skutkových tvrzení, pokud soud dospěje k názoru, že projednávanou věc lze po právní stránce posoudit odlišně od právního názoru účastníků řízení. Zároveň účastníka poučí, o čem má svá tvrzení doplnit a jaké následky by měla jeho nečinnost. Podrobněji se k otázce výzvy (poučení) dle § 118a odst. 2 vyjádřil Nejvyšší soud, který upřesnil její použití soudem.⁷⁶ Ustanovení § 118a odst. 2 se tak vztahuje na situace, kdy účastník řízení neuvedl všechny zásadně významné skutečnosti ve své žalobě, které by měly vliv, pokud by byly prokázány, na podřazení daného skutku pod jiné pravidlo chování. O uplatnění výzvy dle § 118a odst. 2 již ale nemůže jít ve věci, ve které by nešlo o pouhé doplnění skutkových tvrzení, ale o kompletní změnu skutkové podstaty věci, a z toho plynoucí změnu žaloby či podání.

Zákon v § 118b odst. 1 vymezuje jako výjimku z koncentrace řízení skutečnosti a důkazy účastníků řízení, uvedené po předchozí výzvě soudu některému z účastníků, až do okamžiku vyhlášení rozhodnutí ve věci samé. Z uvedeného vyplývá, že výjimka je určena všem účastníkům řízení, nejen vyzvanému, neboť by pak ostatní účastníci neměli možnost další obrany, protože jejich skutková tvrzení by byla v této chvíli zkoncentrovaná.

Zákon výslovně ale nezmiňuje, zda-li je koncentrace řízení výzvou dle § 118a odst. 2 prolomena již v průběhu přípravného jednání, popřípadě prvního jednání ve věci, pokud přípravné jednání neproběhlo, nebo se to vztahuje na situace, kdy k odlišnému názoru dojde soud až po přípravném jednání, popřípadě po prvním jednání ve věci. Pokud bychom přistoupili na možnost, že koncentrace řízení je prolomena kdykoliv již během přípravného jednání, resp. prvního jednání ve věci, jestliže je účastník vyzván k doplnění rozhodných skutečností, otevírá se zde možnost k obcházení zákona. Účastník řízení tak může podávat vědomě nedokonalá podání ve smyslu výše uvedeném, aby soud byl nucen vyzvat účastníka řízení dle § 118a odst. 2 a prolomit tím zásadu koncentrace řízení, které by bylo učiněno za dost až vyhlášením rozsudku (§ 119a). Tento výklad výjimky z koncentrace řízení je dle mého názoru proti samotné zásadě koncentrace řízení a zcela jistě nebyl úmyslem zákonodárce.

Další argumenty pro variantu prolomení koncentrace řízení výjimkou na základě § 118a odst. 2 shrnují ve svém článku K. Bartoníčková a J. Křiváčková.⁷⁷ Dle jejich názoru by použití výzvy dle § 118a odst. 2 v průběhu přípravného jednání, popřípadě prvního jednání ve

---

⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. listopadu 2010, sp. zn. 30 Cdo 4581/2009.

⁷⁷ BARTONIČKOVÁ, Klára, KŘIVÁČKOVÁ, Jana. Koncentrace civilního soudního řízení zavedená zákonem č. 7/2009 Sb. a problémy s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 17, s. 613-614.

věci, pokud přípravné jednání neproběhlo, vedlo k doplnění rozhodných skutečností a návrhů důkazů do okamžiku koncentrace řízení, respektive do lhůty soudem poskytnuté na základě § 114c odst. 4, nebo § 118b odst. 1. Svůj názor zdůvodňují i na základě systematického uspořádání zákona, který výslovně uvádí v § 114c odst. 3 písm. b), že ustanovení o doplnění tvrzených skutečností a návrhů důkazů dle § 118a se použije během přípravném jednání obdobně. Paragraf 118b sice o nutnosti použití výzev dle § 118a nezmiňuje, ale z obsahu samotného ustanovení § 118a vyplývá povinnost jejich využití. Přikláním se k názoru, že by se výjimka z koncentrace řízení zde rozebraná měla vykládat pouze v omezeném smyslu, prolomení koncentrace řízení by mělo nastat tehdy, když bude účastník vyzván až po okamžiku nastolení koncentrace. Nejasnost zákona zde opět přispívá k potencionálním rozdílným výkladům zákona, proto by bylo přínosné de lege ferenda upřesnit ustanovení o této výjimce, aby bylo jasné, kterou z variant se má soud řídit.

e) Řízení vyjmenovaná v § 120 odst. 2

Na řízení uvedená v § 120 odst. 2 se zásada koncentrace řízení vůbec neuplatní, což je vyjádřeno v zákoně, pro přípravné jednání konkrétně v § 114c odst. 5 a pro jednání ve věci samé v § 118b odst. 3. Řízení dle § 120 odst. 2 jsou ovládána zásadou vyšetřovací, tudíž soud je povinen provést i jiné, než účastníky navržené důkazy, pokud to považuje za potřebné k úplnému zjištění skutkového stavu věci.

f) Účastníci nebyli poučeni dle § 114c odst. 5

Zákon v § 114c odst. 5 ukládá povinnost soudu poskytnout poučení účastníkům řízení před skončením přípravného jednání o účincích koncentrace řízení, které sebou konec přípravného jednání přináší. Pokud soud účastníky o následcích spojených s koncentrací řízení řádně nepoučí, § 118b odst. 3 stanoví, že zákaz možnosti uvádět rozhodné skutečnosti a navrhopvat důkazy k jejich prokázání po skončení přípravného jednání, popřípadě po uplynutí lhůty ke splnění procesních povinností, je prolomen.

V zákoně již ale není řešena otázka, zda-li mohou účastníci uvádět nové skutečnosti do konce prvního nařízeného jednání ve věci, které je také zákonem koncentrováno, či až do okamžiku vyhlášení rozhodnutí soudu dle § 119a. Dle K. Hamulákové je zásada koncentrace řízení prolomena při absenci řádného poučení účastníka soudem dle § 114c odst. 5 až do okamžiku vyhlášení rozhodnutí (§ 119a).⁷⁸ Opačný názor zastává J. Bureš, stejně jako F. Ištváněk. První z nich má za to, že na základě univerzality zásady koncentrace řízení a za splnění podmínky náležitého poučení o následcích koncentrace v předvolání k jakémukoliv

---

⁷⁸ HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení...*, s. 107.

z dalším nadcházejícím jednání ve věci, koncentrace nabývá znovu účinnosti.⁷⁹ František Ištváněk oproti tomu shledává koncentraci řízení v přípravném jednání dle § 114c jako úplně odlišnou od koncentrace řízení dle § 118b v prvním jednání ve věci samé a proto je řízení koncentrováno při absenci poučení o koncentraci řízení dle § 114c odst. 5 v prvním jednání ve věci, jakoby přípravné jednání neproběhlo.⁸⁰

Dle mého názoru by mělo být v případě opomenutí poučení dle § 114c odst. 5 postupováno v souladu s hospodárností a efektivitou, kterou koncentrace řízení má představovat. Pokud soud dojde k závěru o absenci poučení účastníků řízení před nařízením prvního jednání, souhlasím proto s možností nápravy pochybení soudu využitím koncentrace řízení dle § 118b na konci prvního nařízeného jednání, pouze ovšem za předpokladu, že o tom soud vyrozumí účastníky již v předvolání k tomuto jednání.⁸¹ Ve většině případů dojde soud k závěrům o svém pochybení až v průběhu prvního jednání ve věci samé, proto by i zde měla být možnost posunutí koncentrace do okamžiku, na který mohou být účastníci připraveni dopředu, tedy na další jednání ve věci. Zákon ale na tuto možnost (posunout okamžik koncentrace řízení na další jednání) nepamatuje a de lege ferenda by bylo vhodné upřesnit, které možnosti soud může využít, neboť nezbývá než konstatovat, že zásada koncentrace řízení je prolomena až do okamžiku stanoveném v § 119a.

3.3 Koncentrace řízení dle § 118b

Novelou OSŘ provedenou zákonem č. 30/2000 Sb. byla do naší právní úpravy zavedena mimo jiné koncentrace řízení dle § 118b, což mělo za následek, že účastníci řízení měli uvést rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich prokázání nejpozději do skončení prvního jednání. Koncentrace řízení se týkala pouze zákonem vymezených případů určitých sporů (koncentrace se u některých sporů týkala pouze jejich základu). Zákon č. 7/2009 Sb. zpřísnil koncentraci řízení dle § 118b, která je nyní platná pro veškeré typy řízení kromě výjimek v zákoně uvedených.

Koncentrace řízení dle § 118b nastává okamžikem skončení prvního jednání ve věci (za podmínky, že mu nepřecházelo přípravné jednání dle § 114c), do té doby mohou účastníci doplňovat svá skutková tvrzení a označovat důkazy k jejich prokázání. Stejně jako u přípravného jednání může soud účastníkům poskytnout lhůtu k doplnění skutkových tvrzení a označení důkazů k jejich prokázání. Odlišně od přípravného jednání dle § 114c není lhůta

---

⁷⁹ BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I...*, s. 842 – 843.

⁸⁰ IŠTVÁNEK, František. In DAVID, Ludvík a kol. *Občanský soudní řád...*, s. 552.

⁸¹ O podmínkách koncentrace v prvním jednání ve věci samé a následcích nepoučení o této koncentraci viz níže.

soudem poskytnutá časově omezena a zákon nepožaduje k jejímu udělení návrh účastníka řízení. Dle J. Bureše naopak soud není oprávněn přiknout účastníkovi dodatečnou lhůtu bez jeho návrhu, délka lhůty bude záviset na důvodech, uvedených v návrhu. Soud sice není oprávněn lhůtu bez návrhu poskytnout, zároveň by ale dle potřeby měl o možnosti podání návrhu na dodatečnou lhůtu účastníka řízení poučit.⁸²

Dodatečná lhůta, poskytnutá soudem účastníkům řízení dle § 118b odst. 1, oddalující okamžik koncentrace řízení, souvisí i s případy, kdy jedno jednání ve věci nebude stačit. Pokud si soud nestihne náležitě ujasnit skutkový stav věci, má dle J. Bureše odročit jednání na další termín, ale protože nastane koncentrace řízení, může přihlídnout pouze ke skutkovým tvrzením a důkazům, které vyšly najevo během prvního jednání ve věci, popřípadě na skutečnosti a důkazy, na které se vztahuje výjimka z koncentrace řízení.⁸³ Mohou tak vzniknout situace, kdy někteří účastníci řízení budou poškozeni, protože nestihli kvůli časové tísní, popřípadě složitosti skutkového stavu, poskytnout veškerá skutková tvrzení a důkazy k jejich prokázání. Dle K. Hamulákové má soud právě zde možnost využít institut dodatečné lhůty, kterou může účastníkům poskytnout i bez návrhu.⁸⁴ Použitím dodatečné lhůty může soud zjistit skutkový stav co nejpřesněji, aby mohl rozhodnout a přitom dodržet zásadu koncentrace řízení. Vzhledem k tomu, že řešení nastíněné K. Hamulákovou se jeví jako nevhodnější pro účastníky i pro soud, zároveň není v rozporu se zákonem a ani ho neobchází, souhlasím s tím, že pokud zákon mlčí o potřebě podat soudu návrh na poskytnutí dodatečné lhůty k doplnění skutkových tvrzení a označení důkazů, může soud poskytnout dodatečnou lhůtu i bez návrhu, čímž je mu dán větší prostor pro vlastní úvahy a přizpůsobit jim pokračování řízení.

OSŘ v § 118b nepamatuje na poučovací povinnost soudu ohledně negativních následků, které koncentrace řízení může účastníkům přinést. Protože neexistuje výslovné zakotvení, či vyloučení poučovací povinnosti soudu, názory na tuto problematiku se různí. Jedním z nich je doslovné interpretování znění zákona, tudíž, že soud nemá ohledně § 118b povinnost účastníky poučit, neboť zákon mlčí.⁸⁵ Další možností je odvodit poučovací povinnost soudu o koncentraci řízení dle § 118b z obecné poučovací povinnosti soudu, obsažené v § 5, protože by účastník řízení nemohl jinak dostát svým povinnostem, pokud by mu nebylo předem známo, jaké povinnosti vlastně má.⁸⁶ Nevýhodou odvozování poučovací

---

⁸² BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I...*, s. 840.

⁸³ Tamtéž

⁸⁴ HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení...*, s. 96.

⁸⁵ IŠTVÁNEK, František. In DAVID, Ludvík a kol. *Občanský soudní řád...*, s. 552.

⁸⁶ BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I...*, s. 12.

povinnosti je, že nedává odpověď na otázku, jakým způsobem a v kterém okamžiku má být účastník poučen. Problematikou poučovací povinnosti soudu ohledně koncentrace řízení dle § 118b se zabývá K. Hamuláková, která za použití metodologie dospěla k závěru, že nedostatek poučovací povinnosti je mezerou v zákoně a je nutné použít analogii legis, konkrétně ustanovení § 118b odst. 2, které se týká poučení nově přistoupivších účastníků řízení.⁸⁷

Právní úprava koncentrace řízení v přípravném jednání, dle § 114c odst. 4 poučení účastníků o následcích koncentrace obsahuje (i když pouze v rámci samotného jednání a ne v předvolání k němu), stejně jako v řízení dle části páté OSŘ, kde v § 250d odst. 2 je poučovací povinnost soudu stanovena již v předvolání k prvnímu jednání ve věci. V samotném § 118b je činěn rozdíl mezi původním účastníkem řízení a nově přistoupivším účastníkem (přistoupení dalšího účastníka dle § 92 odst. 1, popř. záměna účastníka dle 92. odst. 2), který musí být dle § 118b odst. 2 v předvolání k prvnímu jednání, kterého se účastní, poučen o následcích koncentrace, které vůči němu budou uplatněny. Vzhledem k následkům, které koncentrace řízení účastníkům i soudu přináší, různorodosti právní úpravy, která činí rozdíly nejen mezi různými druhy koncentrace, ale i mezi podobnými druhy řízení (§ 118b versus § 250d), popřípadě účastníky téže věci je de lege ferenda potřebné, aby poučovací povinnost soudu o koncentraci řízení dle § 118b byla do OSŘ vtělena. Nejvhodněji takovým způsobem, aby účastníci řízení byli poučeni již v předvolání k prvnímu jednání ve věci, protože jen takto mohou být účastníci dostatečně připraveni na následky s koncentrací řízení spojené a samotná koncentrace řízení může být efektivní.

Jestliže OSŘ neupravuje poučovací povinnost soudu, stejně tak zákon nezná výjimku z koncentrace řízení, spočívající v nedostatečném poučení účastníků soudem o následcích koncentrace řízení. Pokud bychom souhlasili s názorem, že soud nemá ohledně koncentrace řízení v prvním nařízeném jednání ve věci samé poučovací povinnost, nemohlo by ani nedostatečné poučení účastníků řízení vést k prolomení koncentrace řízení. Odvození poučovací povinnosti soudu z § 5 o koncentraci řízení dle § 118b nevede dle J. Bureše při porušení této povinnosti soudem k prolomení koncentrace řízení (protože ta nastává ze zákona), ale dává možnost účastníkům řízení k podání odvolání proti rozhodnutí soudu, které bylo ovlivněno koncentrací řízení dle § 118b a je zatíženo vadou, která je samotným odvolacím důvodem. Odvolacím důvodem by dle J. Bureše bylo ustanovení § 205 odst. 2 písm. b).^{88,89}

---

⁸⁷ Více In HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení...*, s. 96-97.

⁸⁸ Soud prvního stupně nepřihlédl k odvolatelem tvrzeným skutečnostem nebo k jím označeným důkazům, ačkoliv k tomu nebyly splněny předpoklady podle § 118b nebo § 174 odst. 4.

Klára Hamuláková proti výše zmíněnému názoru namítá, že odvolacím důvodem nemůže být ustanovení § 205 odst. 2 písm. b), neboť soud správně nepřihlédl k účastníkovým tvrzením a označeným důkazům, protože v dané chvíli dle výše zmíněného názoru koncentrace řízení nastala a soud se pouze řídil zákonem. V úvahu přichází ustanovení § 205 odst. 2 písm. c), které jako odvolací důvod v situaci nedostatečného poučení účastníků soudem, pokud jde o koncentraci řízení, ob stojí. Hlavní problém ale spatřuje v postupu během řízení, kdy i přes špatné, či žádné poučení účastníkům řízení ohledně koncentrace řízení, nastane koncentrace řízení ze zákona, proti níž je jediná obrana možná odvoláním, což je evidentně v rozporu se zásadou rychlosti a hospodárnosti civilního procesu. Proto používá stejný postup jako v případě samotné poučovací povinnosti soudu o koncentraci řízení dle § 118b odst. 1 a přiklání se k použití analogie legis, konkrétně s § 118b odst. 3, který jako výjimku ze zásady koncentrace řízení uvádí nedostatečné poučení nově přistoupivších účastníků řízení, či účastníků přípravného jednání o následcích koncentrace řízení.⁹⁰

Právní úprava prvního jednání ve věci dle § 118b je z pohledu nezakotvení výjimky z koncentrace řízení spočívající v poučení účastníků soudem o následcích koncentrace řízení nedokonalá. Komparací s dalšími právními instituty, které jsou koncentrací při prvním jednání ve věci podobné, je tento nedostatek viditelnější. Na mysli mám kromě přípravného jednání dle § 114c a nově přistoupivších účastníků do řízení dle § 118b odst. 2 ve spojitosti s § 118b odst. 3 i první nařízené jednání dle části páté OSŘ, tedy v řízeních ve věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem. Paragraf 250d odst. 2 obsahuje jako výjimku z koncentrace řízení nedostatečné poučení účastníků o koncentraci již v předvolání k prvnímu jednání ve věci samé. De lege ferenda by bylo vhodné doplnit právní úpravu výjimek z koncentrace řízení o výjimku, spočívající v nedostatečném poučení účastníků řízení soudem o negativních následcích s koncentrací spojených, ale zároveň i s doplněním samotné poučovací povinnosti o koncentraci dle § 118b odst. 1 (viz výše), jejíž obsažení v zákoně je pro poskytnutí výjimky z koncentrace řízení de facto podmínkou.

3.3.1 Změna žaloby v souvislosti s koncentrací řízení

Zákon v § 95 připouští možnost žalobce, resp. navrhovatele, změnit kdykoliv v průběhu řízení až do vydání konečného rozhodnutí návrh na zahájení řízení za podmínek tam splněných. Podmínkami jsou souhlas soudu a výsledky dosavadního řízení mohou být podkladem pro řízení o změněném návrhu, v opačném případě je změna nepřípustná. Změnou

---

⁸⁹ BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I...*, s. 843.

⁹⁰ Více In HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení...*, s. 108-109.

žaloby je myšlena změna žalobního petitu, která může spočívat v rozšíření požadovaného plnění (kvantitativní změna), nebo v požadování jiného plnění, než v původní žalobě (kvalitativní změna). V obou případech se vychází ze stejného skutkového základu věci. Další možností je změna nejen plnění, kterého se žalobce nově domáhá, ale i změna dotýkající se i skutkových tvrzení, ze kterých nové plnění vychází. Poslední změna se týká pouze změny skutkových tvrzení při zachování původního petitu žaloby, resp. návrhu.⁹¹

Ustanovení § 118b odst. 2 se vyjadřuje ke změně žaloby v souvislosti s koncentrací řízení. Pokud bude dle nynější právní úpravy povolena změna žaloby soudem (po okamžiku, ve kterém je řízení koncentrováno), nebude zásada koncentrace řízení prolomena a tudíž žalobce nebude stejně moci doplnit či pozměnit svá skutková tvrzení a důkazy k jejich prokázání, tudíž nemůže mít v daném řízení úspěch. Aby změna žaloby po nastalé koncentraci mohla vést k úspěchu žalobce ve věci, musel by dosavadní zjištěný skutkový stav obstát i při změně žaloby, popř. by muselo být možné změněné skutečnosti podřadit pod výjimky z koncentrace řízení.⁹² V opačném případě může žalobce, pokud chce mít úspěch ve věci, vzít svoji žalobu zpět a pokračovat podáním žaloby nové, změněné. V případě kvantitativní změny postačí žalobci podat žalobu další.

Uvedené situace nevedou k urychlení soudních řízení, ale naopak k jejich narůstání a tím i k prodlužování a prodražování. Současně ztrácí žalobce možnost nakládat s předmětem řízení, resp. jeho možnost je po nastalé koncentraci řízení značně omezena. Pokud bychom však *de lege ferenda* uvažovali o právní úpravě, která by umožňovala prolomení koncentrace změnou žaloby dle § 95, mohl by se tento institut stát lehce zneužitelný. Prolomení koncentrace řízení žalobcem by bylo značně jednoduché, postačila by mu k tomu i drobná změna žaloby.⁹³ Zneužívání ustanovení o změně žaloby k prolomení koncentrace by mohlo být zabráněno přísnějším dohledem soudu v procesu povolování změny žaloby. Současně by tedy zákonodárce měl upravit i samotný proces změny žaloby, aby soud měl možnost změnu žaloby nepovolit na základě své úvahy i z jiných důvodů, než uvedených v § 95 odst. 2. Navrhované ustanovení by se muselo vztahovat samozřejmě i na žalovaného, který by měl mít možnost obrany proti novým změnám ve skutkových tvrzeních žalobce.

---

⁹¹ BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I...*, s. 622.

⁹² IŠTVÁNEK, František. In DAVID, Ludvík a kol. *Občanský soudní řád...*, s. 552.

⁹³ Prolomení koncentrace není možné připustit u případu změny žaloby, spočívající v pozměnění či doplnění skutkového stavu. Pokud by změna žaloby byla následně po koncentraci řízení možná, jednalo by se o obcházení smyslu zásady koncentrační. Uvedené návrhy se tak dotýkají pouze změn žaloby v žalobním petitu.

3.3.2 Záměna a přistoupení účastníků řízení v souvislosti s koncentrací řízení

Zákon se v § 118b odst. 2 vypořádává ze situací, kdy se v průběhu řízení ukáže, že od začátku řízení žalobce či žalovaný není věcně legitimován samostatně, či není věcně legitimován vůbec. Za podmínek, stanovených § 92 odst. 1, přistoupí do řízení nový účastník na jedné ze stran sporu. V případě druhém, předpokládaném v § 92 odst. 2, dojde k záměně jednoho z účastníků řízení. Zákonodárce se musel vypořádat s otázkou, jaké následky bude mít záměna, či přistoupení účastníků řízení do již koncentrovaného řízení.

Koncentrace řízení je dle § 118b odst. 2 stanovena pro nově přistoupivší účastníky sporu tak, že účinky koncentrace řízení pro ně nastávají až v dalším nařízeném jednání po jejich přistoupení do řízení. Jestliže dojde k rozhodnutí soudu o přistoupení nových účastníků řízení mimo jednání, je situace jasná, ale pokud dojde k rozhodnutí soudu o přistoupení nového účastníka do řízení během jednání ve věci, nastávají účinky koncentrace řízení přesto až v dalším nařízeném jednání ve věci, což umožňuje nově přistoupivším účastníkům řízení uvádět svá skutková tvrzení a navrhopvat důkazy k jejich prokázání nejen v průběhu jednání, ve kterém bylo rozhodnuto o jejich přistoupení, ale i v jednání následujícím. O následcích, spojených s koncentrací řízení, musí být navíc účastníci poučeni nejpozději v předvolání k jednání, ve kterém dojde ve vztahu k nim k dodatečné koncentraci řízení.

Prolomení koncentrace řízení se ale dle znění zákona dotýká pouze takových tvrzení a důkazů, které mají nějakou relevantní spojitost s nově přistoupivším účastníkem řízení. Pro předešlé účastníky řízení je koncentrace řízení rovněž prolomena, ale pouze v souvislosti se skutečnostmi a důkazy nových účastníků řízení. Koncentrace řízení, která nastala ohledně ostatních skutkových tvrzení a důkazů v přípravném jednání dle § 114c, popř. v prvním jednání ve věci dle § 118b, není prolomena.⁹⁴

Při změně v osobách účastníků řízení dle § 107 (singulární sukcese), či § 107a (univerzální sukcese) nedochází k posunu koncentrace řízení k dalšímu jednání po jejich přistoupení do řízení a tito noví účastníci musí převzít řízení v takovém stavu, v jakém bylo, když došlo k jejich nastoupení do řízení. Jedinou možností obrany sukcesorů proti koncentraci řízení je podřazení svých tvrzení a důkazů k jejich prokázání pod některou z výjimek z koncentrace řízení.

---

⁹⁴ BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I...*, s. 846.

3.4 Koncentrace řízení dle § 119a

Novelou občanského soudního řádu, provedenou z. č. 30/2000 Sb., byla omezena možnost účastníků řízení (s výjimkou řízení dle § 120 odst. 2) tvrdit rozhodné skutečnosti a navrhopvat důkazy k jejich prokázání pouze na řízení v prvním stupni (princip neúplné apelace). Ustanovení § 119a zakotvilo jako poslední mezník k doplňování skutkových tvrzení a důkazů okamžik vyhlášení rozhodnutí soudem prvního stupně. Soud má dle § 119a odst. 1 povinnost účastníky řízení poučit před koncem jednání o možnosti uvádět další skutková tvrzení a označit důkazy k jejich doplnění do vyhlášení rozhodnutí (pokud nebylo řízení již koncentrováno), protože později uvedené skutečnosti a důkazy mohou být uplatněny jako odvolací důvod pouze za podmínek § 205a. Nedostatek poučení účastníků řízení soudem by dle § 205 odst. 2 písm. f) ve spojitosti s § 205a odst. 1 písm. e) vedl k prolomení principu neúplné apelace, které by mělo za následek uvádění nových skutkových tvrzení a označování důkazů k jejich prokázání účastníky řízení bez jakéhokoliv omezení. Okamžik koncentrace řízení (vyhlášení rozhodnutí soudem) dle § 119a je nejzazším momentem, do kterého mohou účastníci řízení uvádět svá skutková tvrzení a důkazy k jejich prokázání, ale pouze, pokud lze uvedená tvrzení a důkazy podřadit pod některou z výjimek z koncentrace řízení (výklad o výjimkách z koncentrace řízení viz výše).

3.4.1 Postup soudu při poučení o koncentraci řízení dle § 119a

Poučovací povinnost soudu dle § 119a se vztahuje pouze k přítomným účastníkům řízení, kteří se k jednání dostavili. Soud nemá poučovací povinnost účastníkům řízení, kteří se k jednání nedostavili.⁹⁵ Nepřítomní účastníci mohou uvádět nová tvrzení a označovat důkazy k jejich prokázání v odvolacím řízení pouze za podmínky, že soud prvního stupně jednal v jejich nepřítomnosti v rozporu s § 101 odst. 3, resp. pokud účastník řízení požádal včas o odročení jednání z důležitého důvodu a soud i přesto jednal v jeho nepřítomnosti.⁹⁶ Soud splní svoji poučovací povinnost dle § 119a i v případě přítomnosti zástupce účastníka řízení, aniž by se účastník jednání účastnil osobně. Soud má povinnost poučit dle § 119a i právně vzdělané účastníky, resp. jejich zástupce, ačkoliv je zde předpoklad, že si jsou svých povinností vědomi.⁹⁷ Nedostatečné poučení dle § 119a i v jejich případě vede k pokračování řízení u odvolacího soudu bez omezení, vyplývajících z principu neúplné apelace.

---

⁹⁵ Např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. května 2009, sp. zn. 22 Cdo 2670/2007, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. května 2006 sp. zn. 29 Odo 462/2005.

⁹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. září 2010, sp. zn. 23 Cdo 193/2009, usnesením Ústavního soudu ze dne 18. února 2010, sp. zn. II.ÚS 2924/09.

⁹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. listopadu 2010, sp. zn. 21 Cdo 4069/2009.

Poučení, dle § 119a poskytnuté, musí být náležitě konkrétní, soud musí zároveň respektovat koncentraci řízení dle § 118b, či § 175 odst. 4 a účastníkům náležitě poučení objasnit. Ústavní soud dovodil, že soud by měl nejpozději při poučení dle § 119a vhodnou formou také informovat, jaké skutkové závěry z dosud provedených důkazů vyvodil, aby účastníci nebyli v rámci předvídatelnosti rozhodnutí soudu překvapeni hodnocením důkazních prostředků vyhlášeným rozhodnutím, popř. aby poskytli soudu další skutečnosti a důkazy k jejich prospěchu.⁹⁸ Poučení se musí zaprotokolovat, k čemuž postačí poznámka o proběhlém poučení účastníků řízení dle § 119a a jakým způsobem na poučení reagovali přítomní účastníci řízení, popř. jejich zástupci.⁹⁹ Poučení dle § 119a není poskytováno v případě rozsudků pro uznání dle § 153a, popř. na základě fikce uznání nároků žalovaným dle § 114b odst. 5, nebo rozsudků pro zmeškání dle § 153b. V těchto případech je poučení účastníků řízení zbytečné, neboť vydání rozhodnutí nezávisí na procesu dokazování skutkového stavu věci a zároveň jsou pro tato rozhodnutí stanoveny zvláštní odvolací důvody v § 205b.¹⁰⁰

Soud poučuje účastníky řízení dle § 119a před koncem jednání, které předchází vyhlášení rozhodnutí soudu. Poučení je poskytnuto po procesu dokazování ve věci samé a před pronesením závěrečných řečí účastníky řízení. Pokud je jednání odročeno dle § 156 odst. 2 jen za účelem vyhlášení rozhodnutí soudu, musí být účastníci řízení poučeni na konci předchozího jednání. K. Hamuláková poukazuje na nedostatek právní úpravy neupravující situaci, kdy účastníci řízení, kteří se dostavili na odročené jednání za účelem vyhlášení rozhodnutí, uplatní před vyhlášením nové skutečnosti a důkazy. Ve své práci vychází z dikce § 156 odst. 2 a rozděluje jednání za účelem vyhlášení rozsudku na jednání v případě, že vyhlášení rozhodnutí navazuje bezprostředně na předchozí jednání (v praxi považováno převážně jako jiný soudní rok), a na odročené jednání, pokud je jednání za účelem vyhlášení rozhodnutí odročeno z důležitých důvodů na dobu nejdéle deseti kalendářních dnů. Vzhledem k tomu, že takto odročené jednání je jednáním, účastníci mohou uvádět nová skutková tvrzení a označovat důkazy i zde, a to do faktického vyhlášení rozhodnutí. Podle Nejvyššího soudu je usnesení o odročení jednání a to i dle § 156 odst. 2 usnesením, kterým se upravuje vedení řízení a soud jím není dle § 170 odst. 2 vázán a proto, je-li to důvodné, může i zde provádět

---

⁹⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 26. března 2009, sp. zn. I.ÚS 3143/08, Nález Ústavního soudu ze dne 30. září 2010, sp. zn. I.ÚS 1744/10.

⁹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. března 2003, sp. zn. 29 Odo 715/2002, usnesení Ústavního soudu ze dne 26. dubna 2005, sp. zn. II.ÚS 515/03.

¹⁰⁰ BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I...*, s. 855-856.

dokazování.¹⁰¹ To by ve svém důsledku mohlo znamenat i to, že by soud musel poučit účastníky řízení dle § 119a až v rámci jednání odročeného k vyhlášení rozsudku. Soud by měl na základě výše uvedeného poučit dle § 119a i dosud nepoučeného účastníka řízení, který se dostavil k odročenému jednání za účelem vyhlášení rozsudku, protože opačným postupem by poskytnul účastníku řízení odvolací důvod. Jak sama autorka článku uvádí, její konstrukce je složitá a nepraktická a může vést k průtahům řízení, proto se přiklání *de lege ferenda* k změně ustanovení o odročení jednání za účelem vyhlášení rozhodnutí tak, aby při jednání nemohly být uváděny další skutečnosti a navrhovány další důkazy.¹⁰²

3.4.2 Postup soudu následující po poučení dle § 119a

Způsob jakým bude v řízení postupováno po poučení soudem dle § 119a závisí na účastnících řízení, kteří mají poslední možnost tvrdit další rozhodné skutečnosti a označovat důkazy k jejich prokázání (dle dnešní úpravy pouze v rámci výjimek z koncentrace řízení). Pokud účastníci na poskytnuté poučení nezareagují, popř. účastníci se pokusí navrhnout další skutečnosti a důkazní prostředky k jejich prokázání, ale soud dospěje k závěru, že z důvodu již proběhlé koncentrace řízení k nim nelze přihlídnout, vyzve soud účastníky řízení k závěrečným řečem.

Pokud soud rozhodne o všech, nebo jen některých skutkových tvrzeních a důkazech k jejich prokázání, které účastníci uvedli po poučení dle § 119a, že jsou relevantní a mohou být i přes proběhlou koncentraci řízení provedeny, bude postupovat provedením dalšího dokazování (podle složitosti věci může být jednání odročeno). Jestliže účastníci po poučení dle § 119a poskytnou soudu pouhá další skutková tvrzení, která jsou sice relevantní, ale bez důkazních návrhů bezcenná, musí soud účastníky poučit i dle § 118a odst. 3 o následcích nesplnění důkazní povinnosti a pokud účastníci důkazy následně navrhnou, soud rozhodne, které z nich provede.¹⁰³ Jakmile soud dospěje k závěru, že řízení po provedeném novém dokazování je možné skončit, poučí účastníky znovu dle § 119a, neboť se procesní situace mohla i nepatrně změnit. Jakmile již žádný z účastníků, poučen dle § 119a, nebude chtít pokračovat v uvádění dalších skutečností a důkazů, vyzve soud účastníky řízení, aby shrnuli své návrhy a aby se vyjádřili k dokazování a ke skutkové a k právní stránce věci. Následuje odročení jednání za účelem vyhlášení rozhodnutí soudu.

---

¹⁰¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. května 2000, sp. zn. 26 Cdo 1196/2000, popř. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. července 2010, sp. zn. 26 Cdo 2313/2009.

¹⁰² Více In HAMULÁKOVÁ, Klára. Koncentrace řízení dle § 119a o. s. ř. a uplatnění principu neúplné apelace v odvolacím řízení. *Právní fórum*, 2010, roč. 7, č. 9, s. 445-448.

¹⁰³ BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I...*, s. 622.

4. Závěr

Hlavním cílem mé práce, který jsem si vymezil, bylo kritické zhodnocení institutů s koncentrací řízení souvisejících. Na základě tohoto zhodnocení se pokouším určit, jestli současná úprava koncentrace vede k urychlení řízení. Zároveň se snažím zaměřit i na procesní postavení účastníků řízení, které může být v určitých fázích řízení rozdílné a při některých situacích ve vzájemném nepoměru. Před samotným shrnutím odpovědí na otázky vytyčené v úvodu mé práce, bylo potřeba před následným rozbořením právních institutů, které obsahují prvky koncentrace, vymezit pojmy právní zásada a právní princip a určit místo zásady koncentrační v systému principů a zásad.

V odborných publikacích jsou pojmy princip a zásada často zaměňovány, někdy jsou i používány jako synonyma. Rozdíl mezi právními principy a zásadami je ten, že pokud se obecně mluví o právních principech, myslí se tím pravidla, která postihují celý systém práva. Zároveň lze právní principy označovat i jako obecné zásady právní. V případě, že je pojednáváno o pravidlech, která se dotýkají pouze určitého odvětví práva, hovoříme o právních zásadách, které mohou být označovány i jako odvětvové principy. Koncentrace řízení je typická pro civilní právo procesní, což je odvětví práva procesního (veškeré procesní řízení včetně trestního, správního atd.), a proto se řadí mezi odvětvové principy, resp. právní principy.

Zásadu koncentrační je možné nazývat také jako zásadu soustředovací. Význam koncentrace řízení je v tom, že účastníkům řízení je pod hrozbou prekluze umožněno činit některé procesní úkony pouze do určitého okamžiku (soustředění procesních úkonů do určitého bodu, proto zásada soustředovací). Liší se od zásady eventuální, která vyjadřuje provádění procesních úkonů účastníky pro potřeby (in eventum) řízení, které mohou nastat po koncentraci řízení. Civilní proces je v nalézacím řízení ovládan zásadou arbitrárního pořádku, což znamená, že od začátku do konce tvoří jediný celek. Opakem je zásada legality, uplatněná v řízení vykonávacím, která stanoví roztržičnost řízení na jednotlivé úseky, pro které jsou předem dané určité procesní záležitosti, které zde mají být vyřešeny, aby se mohlo postoupit do další fáze. Koncentrace řízení není totožná se zásadou legálního pořádku, protože postihuje pouze účastníky řízení, zatímco zásadou legality je vázán i soud, který musí v dané fázi provést určité procesní úkony. Zásada koncentrační může koexistovat vedle zásady arbitrární, protože pouze zpřísňuje požadavky kladené na účastníky řízení, ale řízení jako takové na určité fáze nedělí. Koncentrace řízení dopadá na procesní úkony účastníků řízení, kterými jsou podávání skutkových tvrzení a navrhování důkazů k jejich prokázání. Ostatní procesní

úkony koncentraci nepodléhají, protože by byla na účastníky přenášena zodpovědnost i za věci, které by nemusely být závislé na jejich vůli. To by mohlo vést proti samému účelu koncentrace řízení, totiž zrychlení a zefektivnění civilního procesu.

Zrychlení průběhu řízení byl účel, který se snažil zákonodárce, zavedením zásady koncentrace řízení do našeho civilního procesu, dosáhnout. Analýzou současné právní úpravy právních institutů, které obsahují prvky koncentrace řízení, docházím k názoru, že přenášení vyšší zodpovědnosti na účastníky řízení je sice správné, ale prozatím ne bezchybné. Urychlení řízení sice zvolená novelizovaná úprava může přinést, leč některá ze zákonných ustanovení, ve kterých je zásada koncentrace řízení vyjádřena, či se jí podobá, může přinášet pravý opak.

Jedním z možných problematických ustanovení současné právní úpravy, které by mohlo řízení prodlužovat, se skrývá v rozsudku pro uznání, vydaným během přípravy jednání dle §114b. Při splnění zákonných podmínek soud může žalovanému uložit, aby se k žalobě vyjádřil, tedy aby pro svoji obranu vylíčil rozhodné skutečnosti a navrhl důkazy k jejich prokázání. Pokud tak ve stanovené lhůtě bez vážného důvodu neučiní a ani se v této době neomluví, OSŘ finguje jeho jednání jako uznání nároku, který byl proti němu uplatněn a soud vydá proto rozsudek na základě uznání nároku žalobce žalovaným. Prodlužování řízení může nastat v případech, kdy závažné důvody bránily žalovanému ve vyjádření se ke kvalifikované výzvě a současně i v omluvě směřované soudu. Pokud by důvody, které žalovanému bránily k vyjádření i k omluvě, odpadly až po vydání rozsudku pro uznání, jedinou potenciální obranou by pro něj bylo podání odvolání. Způsobem výše uvedeným by se řízení dle mého názoru zbytečně prodlužovalo. Proto se přikláním ke změně rozsudku pro uznání na základě fikce uznání nároku žalovaným ve prospěch rozsudku pro zmeškání. Ten lze zrušit až do nabytí právní moci na rozdíl od rozsudku pro uznání nároku. Další výhodou rozsudku pro zmeškání je, že lépe odpovídá sankci, která má za nesplnění povinností postihnout žalovaného, kterými jsou např. liknavost, nebo nedbalost. V poslední řadě by byla ukončena debata nad ústavností ustanovení rozsudku pro uznání, který je založen na fikci uznání nároku.

Při vydání kvalifikované výzvy může dojít k situaci, kdy se žalovaný, kterému byla soudem uložena kvalifikovaná výzva, včas omluví, tedy do uplynutí lhůty k reakci na kvalifikovanou výzvu. Možný postup soudu při poskytnutí dodatečné lhůty pro vyjádření žalovaného je diskutabilní. Pokud by měl soud žalovanému poskytnout znova stejnou lhůtu nejméně třicetidenní, řízení by se opět prodlužovalo, a proto by do budoucna mělo být ustanovení o lhůtě v zákoně upřesněno, aby soud mohl zvážit veškeré okolnosti pro stanovení lhůty dostatečné.

Průtahy v řízení mohou být způsobeny i v průběhu přípravného jednání dle § 114c. Při zavedení institutu přípravného jednání novelizovaného souhrnnou novelou, nebylo počítáno s eventualitou, že na důkladnou přípravu jednání nebude čas, vytyčen pro přípravné jednání, stačit. Pokud bychom souhlasili s možností, že soud je oprávněn nařídít pouze jediné přípravné jednání, veškeré skutečnosti by nemusely být probrány. V následném jednání ve věci samé by doplňování skutkových tvrzení a důkazů k jejich prokázání již bylo omezeno koncentrací řízení, která nastala ke konci přípravného jednání (popř. ke konci dodatečné lhůty). Účastníkům řízení by nezbývalo, než se pokusit podřadit zbývající skutečnosti a důkazy pod některou z výjimek z koncentrace a řízení by se prodlužovalo, neboť by se soud musel s touto situací vypořádat. Přípravné jednání by tak nemohlo ve zvláště složitějších případech plnit svůj účel. Názory na postup soudu v takovém případě se značně liší a bude tedy záležet na soudcích a jejich postoji k dané otázce. Můj příklon k možnosti odročení jednání nemusí být nejlepším řešením, a proto by bylo i zde vhodné, aby zasáhl zákonodárce a dané ustanovení o přípravném jednání doplnil o návod k postupu soudu při nedostatečném časovém rámci pro přípravné jednání.

Prolomení koncentrace řízení některou ze zákonných výjimek vyvolává v určitých případech spory o to, do kterého okamžiku lze uvádět skutečnosti a důkazy, které lze pod některou z výjimek podřadit. Všeobecně lze tvrdit, že nové skutečnosti a důkazy k jejich prokázání mohou účastníci na základě prolomení koncentrace navrhopat až do okamžiku skončení řízení, resp. do vyhlášení meritorního rozhodnutí soudem prvního stupně dle § 119a. To samo o sobě může vést k prodlužování řízení. Proto dle mého názoru je situace jiná v případě nesprávného poučení o následcích koncentrace. Na základě mého zkoumání jsem dospěl k závěru, že soudce má možnost v rámci svého uvážení posunout okamžik koncentrace řízení na konec dalšího proběhlého jednání, čímž by bylo zabráněno možným průtahům ze stran účastníků řízení. Tato možnost ale musí nutně souviset s uvědoměním soudu o vlastním pochybení při poučování účastníků. Jestliže soud účastníky řízení nepoučí o koncentraci ke konci dalšího jednání v řadě, řízení bude koncentrováno až vyhlášením rozhodnutí ve věci samé dle § 119a, samozřejmě za předpokladu, že účastníci budou poučeni o této koncentraci.

Postavení účastníků v průběhu řízení je jasně dáno jejich rozdělením na žalobce a žalovaného. Současná právní úprava institutů, které obsahují prvky koncentrace řízení, ale v určitých situacích může postavení jednoho z účastníků zvýhodňovat. Zároveň jsou činěny rozdíly i mezi fázemi řízení, ve kterých došlo ke koncentraci řízení, což má následně různý vliv na procesní postavení účastníků řízení. Mám na mysli především úpravu některých

výjimek z koncentrace řízení, jejichž možné uplatnění účastníky je rozdílné podle okamžiku, ke kterému koncentrace nastala.

Nepoměr mezi účastníky řízení shledávám především ve fázi přípravného jednání. Zde je ukládán žalovanému rozsudek pro uznání v případě, kdy se nedostaví k přípravnému jednání bez předchozí omluvy a za dalších podmínek v zákoně stanovených. Naproti tomu žalobce je za stejné situace sankcionován pouze usnesením o zastavení řízení, čímž je dle mého názoru narušena rovnost procesních stran. Zastavení řízení není meritorní rozhodnutí ve věci samé a netvoří překážku rei judicatae na rozdíl od rozsudku pro uznání. Postihy účastníků za nedostavení se k přípravnému jednání jsou v takovém nepoměru, že by bylo více než vhodné, aby se jejich postavení vyrovnalo. K tomuto účelu může posloužit již výše zmíněný rozsudek pro zmeškání, který bylo možno vydat nejenom pro žalovaného, ale zde i pro žalobce, což by korespondovalo mnohem lépe s jejich případným porušením povinnosti dostavit se k přípravnému jednání.

Rozdílně je pohlíženo na účastníky řízení i v rámci poučovací povinnosti soudu o negativních následcích koncentrace řízení, která je v ustanoveních OSŘ, upravujících koncentraci řízení, vymezena nejednotně a značně nerovnoměrně. V přípravném jednání dle § 114c je stanoveno, že účastníci řízení musí být o koncentraci řízení a pro ně negativních následcích poučeni nejpozději před skončením přípravného jednání. Zákon v ustanovení o koncentraci řízení dle § 118b, která nastává na konci prvního jednání ve věci samé, poučovací povinnost o důsledcích koncentrace neupravuje. Nově přistoupiví účastníci řízení dle § 118b odst. 2 musí být naopak poučeni o koncentraci řízení již v předvolání k prvnímu jednání, kterého se účastní a které je vůči nim koncentrováno. Pro původní účastníky řízení však poučovací povinnost soudu stanovena výslovně není. Jiná právní úprava platí dle § 250d v řízeních ve věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem, kde jsou účastníci poučováni o následcích koncentrace řízení soudem již v předvolání k prvnímu jednání ve věci samé. Je nasnadě, že aby účastníci řízení mohli být řádně připraveni na jednání před soudem, musí jim být dopředu známo, co se od nich očekává. Situace, kdy některá z ustanovení o poučovací povinnosti ohledně koncentrace činí rozdíly nejen mezi fázemi řízení, ale i mezi účastníky, jsou nežádoucí. Dovození poučovací povinnosti soudu ohledně koncentrace řízení z obecné poučovací povinnosti soudu, uvedené v § 5 OSŘ, popřípadě využívání analogie k vyplnění této mezery, není dlouhodobě únosné. I zde by mělo dojít k úpravě ustanovení o koncentraci. Nejvhodnějším řešením se zdá být sjednocení právní úpravy tak, aby byla zakotvena povinnost soudu poučit účastníky o následcích koncentrace řízení již v předvolání ke všem jednáním, která budou koncentrována.

Stejně jako v případě poučovací povinnosti o koncentraci řízení, uvádí OSŘ jako výjimku z koncentrace řízení nedostatek poučení pouze u přípravného jednání dle § 114b. U koncentrace řízení dle § 118b výjimka z koncentrace, spočívající v nedostatku poučení o následcích koncentrace, chybí. Prolomení koncentrace řízení kvůli nedostatečnému poučení je žádoucí, neboť účastníci nemohou adekvátně plnit své procesní povinnosti bez patřičných informací. Pokud bychom měli navíc za to, že uvedená výjimka pro účastníky řízení neexistuje, řízení by se mohlo prodlužovat, neboť jedinou obranou účastníků řízení by bylo odvolání. I zde můžeme vyplnit mezeru ve výjimkách z koncentrace za pomoci analogie. De lege ferenda by bylo vhodné doplnit výjimku z koncentrace řízení na základě nedostatečného poučení o koncentraci řízení do zákona (za předpokladu, že bude doplněna i samotná poučovací povinnost o koncentraci řízení dle § 118b).

Zákonná úprava výjimek z koncentrace řízení trpí i dalšími nejasnostmi. Příkladem může být výjimka z koncentrace spočívající v okolnostech, že skutečnosti a důkazy nastaly až po přípravném jednání. Pokud se budeme držet litery zákona, tak výjimkou z koncentrace nemůže být situace, kdy skutečnosti a důkazy nastanou až po prvním jednání ve věci, pokud se přípravné jednání nekonalo. V řízeních dle části páté OSŘ ve věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem, naopak výjimka z koncentrace řízení, spočívající ve vyskytnutí se nových skutečností a důkazů po prvním jednání ve věci, je zakotvena. Na druhou stranu není zde pamatováno na mezidobí mezi přípravným jednáním a prvním jednáním ve věci, pokud se přípravné jednání konalo. I zde by mělo dojít k nápravě, vedoucí k sjednocení znění zákona, týkajícího se výjimky o skutečnostech a důkazech, které nastaly po okamžiku koncentrace. Sjednocením mám na mysli možnost prolomení koncentrace řízení výše rozebranou výjimkou v okamžicích, následujících po koncentraci řízení, ať už po přípravném jednání nebo po prvním jednání ve věci samé.

Výčet problémů, která současná právní úprava v souvislosti s urychlováním řízení a postavením účastníků řízení obsahuje, není jistě kompletní a má navrhovaná řešení nemusí být úplně správná. Ustanovení o koncentraci řízení mají dle mého názoru prozatím příliš mnoho sporných ustanovení. Je pochopitelné, že při změnách, jaké souhrnná novela přinesla, může docházet k určitým nejasnostem, či nepřesnostem. Některé z problematických pasáží byly již v minulosti rozřešeny judikaturou soudu a některé sporné otázky na vyřešení soudní cestou teprve čekají. Přesto se ale domnívám, že tak velké množství chybných pasáží, otevírající možnost ještě většího počtu různých výkladů, není vhodné pro zachování právní jistoty potencionálních účastníků řízení i pro samotný soud. Přičemž se nesmí zapomínat, že na samotné účastníky řízení byla přenesena vyšší zodpovědnost. Ve spojitosti s nejasnou, či

pochybnou právní úpravou může jejich procesní postavení vést nejenom k prodlužování soudních řízení a k jejich prodražování, ale i k věcné nesprávnosti rozhodnutí soudů, kterých se právní úprava koncentrace řízení samozřejmě také dotýká.

Ačkoliv souhlasím se zvyšováním zodpovědnosti účastníků za průběh řízení prostřednictvím zásady koncentrace řízení, současná právní úprava prozatím nedosáhla úrovně, která by odpovídala tomuto zvýšení. Pokud právní úprava koncentrace řízení, což je opravdu malá oblast civilního procesu, obsahuje četnou řádku sporných bodů, zamýšlím se nad otázkou, kolik nejasností a nedostatků může obsahovat zbytek občanského soudního řádu. Možná by nebylo úplně zbytečné zamyslet se nad eventualitou přípravy nového Občanského soudního řádu. Neustálé novelizace, pozměňující občanské soudní řízení od šedesátých let minulého století, nejsou pro ucelenou koncepci civilního procesu nejlepší variantou.

5. Seznam použitých zdrojů

5.1 Monografie

BOGUSZAK, Jiří, ČAPEK, Jiří, GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 2. vydání. Praha: ASPI Publishing, 2004. 348 s.

DAVID, Ludvík a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 1072 s.

DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. I. díl*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009. 1600 s.

DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. I. díl*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009. 3343 s.

HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010. 192 s.

KNAPP, Viktor. *Vědecká propedeutika pro právníky*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. 233 s.

KUBÚ, Lubomír, HUNGR, Pavel, OSINA, Petr. *Teorie práva*. Praha: Linde, 2007. 335 s.

STAVINOHOVÁ, Jaruška HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Doplněk, 2003. 660 s.

SVOBODA, Karel. *Přehled Judikatury: poučovací povinnost soudu a koncentrace řízení*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2009. 100 s.

ŠKÁROVÁ, Marta a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou. 4. aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2009*. Praha: Linde Praha, 2009. 1263 s.

WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. 6. aktualizované vydání*. Praha: Linde Praha, 2011. 711 s.

5.2 Články

BARTONÍČKOVÁ, Klára, KŘIVÁČKOVÁ, Jana. Koncentrace civilního soudního řízení zavedená zákonem č. 7/2009 Sb. a problémy s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 17, s. 611-615.

HAMULÁKOVÁ, Klára. Koncentrace řízení dle § 119a o. s. ř. a uplatnění principu neúplné apelace v odvolacím řízení. *Právní fórum*, 2010, roč. 7, č. 9, s. 445-448.

HAMULÁKOVÁ, Klára, KŘIVÁČKOVÁ, Jana. Devět měsíců účinnosti nové právní úpravy koncentrace v civilním soudním řízení z pohledu praxe. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 12, s. 441-446.

- JIRSA, Jaromír. Souhrnná novela občanského soudního řádu – příležitost ke změně. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 6, s. 198-208.
- LAVICKÝ, Petr. Zmeškání účastníka a fikce dispozičních procesních úkonů. *Právní fórum*, 2009, roč. 6, č. 10, s. 401-413.
- MACUR, Josef. Rozsudek na základě uznávání nároku podle ustanovení § 114b o. s. ř. *Bulletin advokacie*, 2002, roč. 2002, č. 2, s. 28-36.
- SEDLÁČKOVÁ, Ivana. K článku Prof. J. Macura „Rozsudek na základě uznání nároku podle ustanovení § 114b o. s. ř.“. *Bulletin advokacie*, 2002, roč. 2002, č. 6-7, s. 74-76.
- SVOBODA, Karel. Nový režim koncentrace v civilním sporu – z bláta do louže. *Bulletin advokacie*, 2009, roč. 18, č. 3, s. 22-23.
- SVOBODA, Karel. Pár poznámek k novému režimu koncentrace civilního sporu. *Bulletin advokacie*, 2009, roč. 18, č. 11, s. 38-39.
- SVOBODA, Karel. Souhrnná novela občanského soudního řádu – jak funguje v praxi. *Právní fórum*, 2009, roč. 6, č. 10, s. 436-439.
- VACKOVÁ, Monika. Lhůty. *Soudce*, 2009, roč. 11, č. 3, s. 24-35
- WINTEROVÁ, Alena. Koncentrace civilního soudního řízení. *Bulletin advokacie*, 2001, roč. 10, č. 4, s. 8-23.
- WINTEROVÁ, Alena. Přípravné jednání v civilním soudním řízení. *Právní fórum*, 2009, roč. 6, č. 1, s. 226-231.

5.3 Příspěvky ve sbornících

- BOGUSZAK, Jiří. Právní principy, hodnoty, finalita. In BOGUSZAK, Jiří a kol. (eds). *Právní principy*. Pelhřimov: Vydavatelství 999, 1999, s. 23-36.
- DOSTÁLOVÁ, Jana, HARVÁNEK, Jaromír. právní principy, zásady a pravidla. In BOGUSZAK, Jiří a kol. (eds). *Právní principy*. Pelhřimov: Vydavatelství 999, 1999, s. 105-108.
- KÜHN, Zdeněk. Pojem a role právního principu. In BOGUSZAK, Jiří a kol. (eds). *Právní principy*. Pelhřimov: Vydavatelství 999, 1999, s. 91-103.
- PINZ, Jan. Právní principy, zásady a legis ratio. In BOGUSZAK, Jiří a kol. (eds). *Právní principy*. Pelhřimov: Vydavatelství 999, 1999, s. 109-115.
- ŠÍNOVÁ, Renata. Věrohodnost důkazních prostředků. In HAMULÁK, Ondřej (ed). *Debaty mladých právníků 2007*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 11-14.
- ZOULÍK, František. Právní principy a procesní zásady. In BOGUSZAK, Jiří a kol. (eds). *Právní principy*. Pelhřimov: Vydavatelství 999, 1999, s. 179-185.

5.4 Právní předpisy

Sněmovní tisk 257/0, vládní návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Sněmovní tisk 478/0: vládní návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a dalších souvisejících zákonů.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

5.5 Judikatura

5.5.1 Nejvyšší soud

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. března 2003, sp. zn. 29 Odo 715/2002

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. července 2003, sp. zn. Cdo 818/2003

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. srpna 2003, sp. zn. 28 Cdo 1555/2003

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. září 2003, sp. zn. 32 Odo 616/2003

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. října 2003, sp. zn. 29 Odo 296/2003

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. února 2004, sp. zn. 25 Cdo 1839/2003

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. května 2004, sp. zn. 33 Odo 220/2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2005, sp. zn. 32 Odo 382/2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2005, sp. zn. 32 Odo 387/2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. března 2005, sp. zn. 21 Cdo 1951/2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. května 2005, sp. zn. 21 Cdo 2433/2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. května 2005, sp. zn. 21 Cdo 2520/2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. září 2005, sp. zn. 29 Odo 816/2005

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2007, sp. zn. 25 Cdo 3872/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. ledna 2008, sp. zn. 21 Cdo 221/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. května 2008, sp. zn. 22 Cdo 986/2006

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. května 2009, sp. zn. 22 Cdo 2670/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. května 2009, sp. zn. 30 Cdo 2310/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. července 2010, sp. zn. 26 Cdo 2313/2009

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. listopadu 2010, sp. zn. 21 Cdo 4069/2009

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. listopadu 2010, sp. zn. 30 Cdo 4581/2009

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 01. února 2011, sp. zn. 28 Cdo 4084/2010

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. května 2000, sp. zn. 26 Cdo 1196/2000

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2003, sp. zn. 28 Cdo 321/2003

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. srpna 2004, sp. zn. 21 Cdo 1109/2004
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2005, sp. zn. 32 Odo 350/2004
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. října 2005, sp. zn. 20 Cdo 511/2005
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2005, sp. zn. 30 Cdo 2602/2004
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. března 2006, sp. zn. 33 Odo 97/2006
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. května 2006, sp. zn. 29 Odo 462/2005
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. srpna 2007, sp. zn. 33 Odo 698/2006
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. ledna 2008, sp. zn. 32 Odo 416/2006
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2009, sp. zn. 23 Cdo 3221/2007
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. dubna 2010, sp. zn. 33 Cdo 4373/2008
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. května 2010, sp. zn. 23 Cdo 3348/2009
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. května 2010, sp. zn. 26 Cdo 1265/2010
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. září 2010, sp. zn. 23 Cdo 193/2009
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. května 2011 sp. zn. 33 Cdo 1604/2011

5.5.2 Ústavní soud

Nález Ústavního soudu ze dne 7. února 2006, sp. zn. IV. ÚS 125/05
Nález Ústavního soudu ze dne 26. března 2009, sp. zn. I.ÚS 3143/08
Nález Ústavního soudu ze dne 30. září 2010, sp. zn. I.ÚS 1744/10
Usnesení Ústavního soudu ze dne 30. ledna 2004, sp. zn. I.ÚS 533/03
Usnesení Ústavního soudu ze dne 26. dubna 2005, sp. zn. II.ÚS 515/03
Usnesení Ústavního soudu ze dne 14. února 2008, sp. zn. II.ÚS 1669/07
Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. července 2008, sp. zn. III.ÚS 1325/08
Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. října 2008, sp. zn. II.ÚS 2043/08
Usnesení Ústavního soudu ze dne 18. února 2010, sp. zn. II.ÚS 2924/09

6. Abstrakt/Abstract

Práce je zaměřena na zásadu koncentrace řízení a její užití v občanském soudním řízení v České republice. Význam této zásady spočívá v možnosti účastníků řízení tvrdit rozhodné skutečnosti a navrhnout důkazy k jejich prokázání pouze do určitého okamžiku, po kterém už na ně nebude brán zřetel. Koncentrací je přesouvána větší zodpovědnost za průběh řízení ze soudu na účastníky, čímž je sledován cíl, aby řízení před soudem bylo urychleno a aby bylo zamezeno protahování řízení některým z účastníků. Koncentrace řízení pro všechna sporná řízení byla zavedena do Občanského soudního řádu novelou zákona z roku 2009.

V práci se zaměřuji na kritické zhodnocení současné právní úpravy zásady koncentrace řízení. Rozborem zákonných ustanovení se snažím zjistit, jestli jsou zákonná ustanovení bez nedostatků a směřují k urychlování řízení. Zabývám se i otázkou procesního postavení účastníků řízení, které může být rozdílné podle okamžiku, ve které fázi řízení koncentrace nastala. Zároveň se zaměřuji i na možnost, jestli není některý z účastníků řízení nepřiměřeně zvýhodněn.

Diplomová práce je rozdělena na úvod, obecnou kapitolu o zásadách a principech, stěžejní kapitolu o projevech koncentrace v občanském civilním řízení, závěr a seznam použitých zdrojů. V obecné kapitole se věnuji především určení rozdílu mezi zásadou a principem a zařazení zásady koncentrace do systému zásad. V následující podkapitole vymezuji zásadu koncentrace řízení a zásady, které s koncentrací souvisejí.

V hlavní části mé práce se zabývám analýzou právních institutů, které obsahují prvky koncentrace řízení. Postupně se v podkapitolách věnuji kvalifikované výzvě dle § 114b, přípravnému jednání dle § 114c, koncentraci při jednání ve věci samé dle § 118b a koncentraci ke konci řízení dle § 119a. Každé z těchto ustanovení podrobně zkoumám a systematicky člením na další podkapitoly, podle oblastí, které rozebírám. Pokud právní úprava koncentrace obsahuje nějaké nejasnosti nebo nedostatky, snažím se o jejich lokalizaci a následné vyřešení.

Snaha o urychlení řízení není ve všech směrech dokonalá. V praxi mohou nastat situace, kdy díky problematickým částem právní úpravy koncentrace může docházet naopak k průtahům v řízení. Příkladem je dostatek, např. v některých situacích by mohl účastník řízení na svoji obranu proti některým nedostatkům zákona podat odvolání, což řízení prodlužuje oproti snaze o urychlení řízení.

Procesní postavení účastníků v průběhu sporného řízení je ovlivňováno stádiem řízení, ve kterém se nachází. Zákon činí rozdíly mezi jejich postavením podle toho, jestli nastala

koncentrace řízení v průběhu přípravného jednání, nebo prvního jednání ve věci. Rozdílně je tak pro účastníky stanovena poučovací povinnost soudu o následcích koncentrace a současně i vyplývající výjimky z koncentrace. Procesní postavení účastníků řízení je někdy i ve vzájemném nepoměru. Patrné je to z úpravy přípravného jednání, kdy jako sankce za nedostavení se, je žalovaný sankciován rozsudkem pro uznání a žalobce pouze usnesením o zastavení řízení.

Nedostatků právní úpravy koncentrace řízení je dle mého názoru příliš mnoho. Některé z nich budou patrně řešeny interpretací soudní cestou, ale je na uvážení, jestli není potřeba upravit problematiku precizněji provedenou novelizací občanského soudního řádu, nebo začít pracovat na úplně novém.

The thesis focuses on the concentration principle and its application in civil proceedings in the Czech Republic. The importance of this principle lies in the possibility of the participants in the proceeding to claim relevant facts and propose evidence to prove them until a certain moment, after which they will no longer be considered. Through concentration more responsibility for the course of court proceedings is devolved to the participants, which pursues two objectives: firstly to accelerate the trial and secondly to avoid prolongation of the proceedings by one of the participants. The concentration procedure was introduced through an amendment to the Civil Procedure Act in 2009 for all contradictory proceedings.

In this thesis I focus on the critical assessment of the current legislation on the concentration principle. Through analysis of the legal provisions I try to find out if there are no defects and the proceedings aim at accelerating. I also deal with the question of the procedural status of the participants in the proceedings, which may differ according to the stage of the proceedings during which concentration occurred. At the same time I focus on the possibility that one of the participants may have been given disproportionate advantage.

The thesis is divided into an introduction, a general chapter about principles, a fundamental chapter about the effects of concentration in civil proceedings, a conclusion and a list of resources. The general chapter is devoted primarily to the differences between principles and the inclusion of the concentration principle in the system of principles. The following subsection defines the concentration principle and principles related to it.

The main part of my work deals with the analysis of legal institutions, which include elements of concentration. In the subchapters I devote myself to the qualified challenge under to § 114b, the preliminary hearing under § 114c, concentration at the hearing on the merits under to § 118b, and concentration at the end of proceedings under § 119a. I examine each of

these regulations in detail and systematically divide them into further subsections by the areas to analyze. If the legislation of concentration contains ambiguities or defects, I try to find them and to propose a solution.

The effort to accelerate the proceedings is not successful in every respect. In practice, it may happen that due to the problematic parts of the legislation of concentration delays in the proceedings may occur. Examples are plentiful, for example, in some cases participants may appeal in their defense against the defects of the Act, which prolongs the proceedings against the effort to accelerate them.

The procedural status of the participants in the adversarial process is influenced by the stage of the proceedings at which going through. The law makes a difference between their positions depending on whether concentration of proceedings occurred during the preliminary hearing, or the first hearing of the case. That is why the duty of the court to instruct the participants about the consequences of concentration is imposed differently and so are the exceptions of concentration resulting from it. The procedural status of the participants is sometimes in reciprocal imbalance. It is evident from the legislation of the preliminary hearing, where as penalty for failure to appear is the judgment by acknowledgement delivered on the defendant but the plaintiff is only penalized by the discontinuance of the proceedings.

In my opinion there are too many deficiencies in the regulations of concentration in proceedings. Some of them will probably be remedied through judicial interpretation, but it is worth considering, if to solve the issue through amendments to the Civil Procedure Act, or start working on a completely new one.

7. Seznam klíčových slov/ Keyword list

Břemeno tvrzení a důkazní	Burden of proof
Civilní řízení	Civil proceeding
Kvalifikovaná výzva	Qualified challenge
Odvětvové zásady	Sectoral principles
Platební rozkaz	Payment order
Poučovací povinnost soudu	Duty of the court to instruct
Přípravné jednání	Preliminary hearing
Rozsudek pro uznání	Judgment by acknowledgement
Rozsudek pro zmeškání	Default Judgment
Účastník řízení	Participant to the proceedings
Zásada koncentrace řízení	Concentration principle
Změna žaloby	Change of action
Záměna a přistoupení účastníků	Interchange and accession of participants